

KÄRKÖLÄN KUNTA

HYVINVOINTIKERTOMUKSEN VUOSIRAPORTTI 2025

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Yhteenveto indikaattoreiden ja muun tiedon osoittamasta hyvinvoinnista	4
2.1 Talous ja elinvoima	4
2.2 Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet	4
2.3 Nuoret ja nuoret aikuiset	6
2.4 Työikäiset	7
2.5 Ikäihmiset	7
2.6 Kaikki ikäryhmät	8
2.6.1 Turvallisuuden edistäminen	8
2.6.2 Liikunta ja kulttuuri	9
2.7 Kuntien HYTE-kerroin	10
2.8 TEA-viisarin osoittama hyvinvointitieto	12
2.9 Hyvinvointi-indikaattori	15
3 Hyvinvointisuunnitelman 2025–2029 painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi	17
3.1 Talous ja elinvoima	17
3.2 HYTE-johtaminen	18
3.3 Lapset, nuoret ja lapsiperheet	20
3.4 Työikäiset	34
3.5 Ikäihmiset	36
3.6 Turvallisuuden edistäminen	38
3.7 Liikunta, kulttuuri ja yhdistysyhteistyö	40
3.8 Elinympäristö	44
4 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset vuodelle 2026	46
6 Vuosiraportin laatijat ja käsittely eri toimielimissä	48

1 Johdanto

Kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niihin vaikuttavista tekijöistä raportoidaan valtuustolle vuosittain (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021). Lisäksi kerran valtuustokaudessa laaditaan laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma, jota päivitetään vuosiraportoinnin yhteydessä ja osana muuta kuntasuunnittelua. Kärkölän kunnan laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma vuosille 2025–2029 hyväksyttiin kunnanvaltuustossa joulukuussa 2025.

Vuosiraportti on lakisääteinen selvitys kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin tilasta, tehdyistä toimenpiteistä ja asetettujen tavoitteiden edistymisestä kuluneella seurantajaksolla. Vuosiraportissa tehdään nostoja yhteisesti sovituista seurantaindikaattoreista. Näiden keskeisimpinä tietolähteinä on käytetty kouluterveyskyselyn tuloksia, THL:n Sotkanet tietokannan ja tilastokeskuksen indikaattoreita, hyvinvointi-indikaattorin tietoja sekä paikallisesti kerättyä tilastotietoa mm. asiakas- ja kävijämääristä ja toteutuneista toimenpiteistä. Raportti tukee päätöksentekoa, mahdollistaa toimenpiteiden vaikutusten arvioinnin ja ohjaa kunnan toiminnan ja talouden suunnittelua.

Raportti tiivistää vuoden 2025 keskeiset havainnot: kuntalaisten hyvinvoinnin kehityksen, tehdyt toimenpiteet ja tavoitteiden toteutumisen sekä johtopäätökset ja kehittämisehdotukset vuodelle 2026.

Raportin valmistelusta vastaa sivistys- ja hyvinvointilautakunta, joka on delegoinut tehtävän Kärkölän kunnan hyvinvointityöryhmälle, jossa on edustus jokaiselta palvelualueelta. Valmisteluun on osallistettu myös eri palvelualueiden henkilöstöä sekä hyvinvointialueen edustajia opiskeluhuollon osalta.

Vuosiraportti esitellään tilinpäätöksen yhteydessä kevään 2026 aikana sivistys- ja hyvinvointilautakunnassa ja hyväksytään kunnanhallituksessa ja kunnanvaltuustossa sekä toimitetaan tiedoksi muille lautakunnille.

2 Yhteenveto indikaattoreiden ja muun tiedon osoittamasta hyvinvoinnista

2.1 Talous ja elinvoima

Väestö, talous ja elinvoima

	2022	2023	2024
Väestö 31.12.	4198	4114	4093
Väestöennuste 2040 (laskettu 2024)			3539
Yhden hengen asuntokunnat, % asuntokunnista	44,3	44,5	44
75 vuotta täyttäneet, % väestöstä	13,3	13,8	14,8
75 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030			17,7
Huoltosuhde, demografinen	71,1	71,8	72,4
Kunnan yleinen pienituloisuusaste	13,6	13,2	14,4
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot	24,2	24,2	24,1
Perustoimeentulotuki, euroa / asukas (reaalihinnoin)	164,2	179,6	158,9
Kuntien tilikauden yli-/alijäämä, euroa/ asukas	-23,20	41,29	-529,63
Lainakanta 31.12., euroa / asukas	5157	5347	5525
Rahavarat, euroa/ asukas	301,75	461,16	148,10
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	81,2	169,7	161,4
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas (-2022)	2222	337	291
Verotulot, euroa / asukas (-2022)	4309	2580	2722

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

	yhteensä					
Alue	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	14,7	13,6	14,8	15,2	15,2	16,1
litti	16,1	14,5	15,6	16,3	14,3	16,1
Kärkölä	13,4	13,5	13,6	13,6	13,2	14,4
Padasjoki	17,2	15,4	18,0	17,7	18,6	16,6
Sysmä	19,1	18,6	17,9	17,7	17,8	18,3

2.2 Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Lapsiperhetilastot

Indikaattori	2021	2022	2023	2024
Elävänä syntyneet info ind. 1315	16	26	15	18
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL) info ind. 191	2,7	3,1	2,2	2,3
Lapsiperheet, % perheistä info ind. 179	28,9	29,2	27,9	27,2
Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL) info ind. 1085	198	103	184	230
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä info ind. 74	23,8	26,0	26,5	28,1

Lasten pienituloisuusaste

	yhteensä					
Alue	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	14,5	12,9	14,4	14,6	14,6	16,5
Iitti	16,4	14,6	15,7	17,8	12,5	19,0
Kärkölä	13,4	15,1	16,8	15,6	17,1	20,6
Padasjoki	12,7	13,4	15,8	12,6	21,7	13,3
Sysmä	18,6	18,6	12,3	11,6	17,0	22,6

Osallisuus ja yhteisöllisyys, elämään tyytyväisyys

Indikaattori	2021	2023	2025
Ei yhtään hyvää ystävää, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4815	0	3	0
Osallistunut koulun asioiden suunnitteluun, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4813	45	61	37
Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4816	4	3	9
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4811	78	80	72

Uni, ravitsemus, liikunta

Indikaattori	2021	2022	2023	2024	2025
Ei syö aamupalaa joka arkiamu, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4820	36		40		36
Kokee nukkuvansa tarpeeksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2021-) info ind. 32	72		75		72
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4817	21		19		20
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky info ind. 5477		48,6	60,5	69,2	46,2
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4822	48		42		47

Mielen hyvinvointi, päihteet

Indikaattori	2021	2023	2025
Käyttänyt tupakkaa, sähkötupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja vähintään kerran, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4823	5	10	9
Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4818	29	26	

2.3 Nuoret ja nuoret aikuiset

Osallisuus ja yhteisöllisyys, elämään tyytyväisyys

Indikaattori	2021	2023	2025
Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 292	18	13	13
Tuntee itsensä yksinäiseksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4712	22	17	18
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4700	58	65	61

Uni, ravitsemus, liikunta

Indikaattori	2021	2022	2023	2024	2025
Ei syö aamupalaa joka arkiamu, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 319	60		53		53
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 3904	33		31		31
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 286	32		35		28
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky info ind. 5478		54,5	30,8	65,4	62,1
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 3725	44		44		46
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4727	22		17		40
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista (-2023) info ind. 3906	31		17		

Päihteet

Indikaattori	2021	2023	2025
Ei käytä alkoholia, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 4736	41	70	68
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 290	21	13	12
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 289	17	13	6

Mielen hyvinvointi

Indikaattori	2021	2023	2025
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 328	23	29	20
Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4855	25	28	17

Syrjäytyminen

Indikaattori	2021	2022	2023	2024
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta info ind. 189	15,4	11,0	8,1	9,9
Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä info ind. 5387	19,6	19,5	24,9	

2.4 Työikäiset

Työikäisten tilastot

Indikaattori	2021	2022	2023	2024
Keskimääräinen eläkkeelle siirtymisikä info ind. 307	61,4	60,8	61,3	61,7
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista info ind. 3218	3,4	3,2	2,9	2,9
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta info ind. 189	15,4	11,0	8,1	9,9
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä info ind. 326	41,2	36,6	30,5	29,3
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta info ind. 3562	4,6	3,4	2,7	3,0
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä info ind. 234	2,8	2,9	3,2	3,1
Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista info ind. 682	1,7	1,7	1,7	2,1
Työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista info ind. 2424	7,2	7,2	6,7	7,2
Työttömien aktiivointiaste, % info ind. 5098	29,6	36,7	37,9	33,8
Työttömät, % työvoimasta info ind. 181	11,2	9,2	8,9	10,3
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista info ind. 3071	5,9	4,8	4,1	4,2
Verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista info ind. 3449	0,4	0,6	0,6	0,5

2.5 Ikäihmiset

Ikäihmisten tilastot

Indikaattori	2021	2022	2023	2024
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä info ind. 1570	91,5	92,3	93,3	93,7
Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavan ikäisestä väestöstä info ind. 699		0,4		
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä info ind. 3262	3,8	3,0	2,1	2,1
Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä info ind. 313	1,3	1,2	1,2	1,3
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä info ind. 237	45,9	43,5	41,9	40,8

Matalan kynnyksen toiminta senioreille toteutuneina lukumäärinä

Matalan kynnyksen toiminta senioreille	2023	2024	2025
Puhelinkontaktit (ikäääntynyt, omainen / läheinen, viranomaistaho)	980	1010	1140
Yksilötapaukset (toimistolla/ kotikäynnit)	210	196	178
Ryhmätoimintoihin osallistumisia (toimeliaisuus hetket, kudonta / neu-lepiiri, digiohjaus ym.)	851	881	995
Asiointikyyteihin osallistumisia (Järvelä / Lappila/ Kirkonkylä asiointi, Hollola asiointi, uimahalli kuljetus)	594	836	1802
Tapahtumat, luennot, retket	473	1137	1486
Hyvinvointikotikäynnit	495	336	-

2.6 Kaikki ikäryhmät**2.6.1 Turvallisuuden edistäminen****Viranomaisten tietoon tulleet rikokset (lkm.)**

	2021	2022	2023	2024
Kärkölä				
RIKOKSET JA RIKKOMUKSET YHTEENSÄ				
Viranomaisten tietoon tulleet rikokset (lkm.)	366	298	311	344

Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset/ 1000 asukasta

	yhteensä			
Alue	2021	2022	2023	2024
Kärkölä	4,2	3,8	3,6	3,9

Tieliikenneonnettomuuksien henkilövahingot

	Kärkölä				
	2021	2022	2023	2024*	2025*
Yhteensä					
Yhteensä					
Yhteensä					
Tieliikenneonnettomuuksissa kuolleita	5	0	0	0	0
Tieliikenneonnettomuuksissa loukkaantuneita (ml. vakavasti loukk.)	3	4	1	1	2

Lähisuhdeväkivalta

Indikaattori	2021	2023	2025
Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-) info ind. 4890	17	14	12
Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-) info ind. 4956	14	14	10

Indikaattori	2021	2023
Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten henkistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-) info ind. 4891	32	21
Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten henkistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-) info ind. 4959	29	25

Koulukiusaaminen

Indikaattori	2021	2023	2025
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4834	17	11	15
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 1514	7	16	8

2.6.2 Liikunta ja kulttuuri

Uimahallin tilastot

Kävijät	
2021	10 659
2022	17 306
2023	20 505
2024	20 388
2025	21 202

Kirjaston tilastot

	Lainat	Kävijät	Normaaliaukiolo/vko	Omatoimiaukiolo/vko	Lainan hinta
2021	38 673	8690	29		5,40
2022	33627	8643	34		6,35
2023	37832	12909	34		5,17
2024	32070	9722	30		6,22
2025	31202 (otl. 10 823)	9938 (otk. 3073)	24	61	5,91

2.7 Kuntien HYTE-kerroin

HYTE-kertoimen prosessi-indikaattorit

Peruskoulut	2021	2022	2023	2024	2025
Koulussa noudatetaan VRN:n kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	100	100	0	0	-
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	100	100	100	100	-
Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	100	100	100	100	-
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	0	0	100	100	-
Liikunta					
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	100	100	100	100	-
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskouksen	100	100	100	100	-
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	100	100	100	100	-
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa	100	0	0	100	-
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin	100	100	100	100	-
Kuntajohto					
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista	100	100	100	100	100
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	100	100	100	100	100
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyte-tavoitteiden toteutuminen	0	0	100	100	100
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyte-työtä.	100	100	100	100	100
Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	100	100	100	100	100
Kulttuuri					
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä – TEA pistemäärä	0	0	0	0	0

HYTE-kertoimen tulosindikaattorit

	2021	2022	2023	2024	2025
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9.-luokan oppilaista	31,9	-	35,1	-	28
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9.-luokan oppilaista, skaalattu HYTE-indikaattori	33	33	54	54	45
Ylipaino, % 8. ja 9.-luokan oppilaista	31,0	-	17,0	-	
Ylipaino, % 8. ja 9.-luokan oppilaista, skaalattu HYTE-indikaattori	51	51	69	69	
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	8,3	11,0	9,5	-	-
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä, skaalattu HYTE-indikaattori	47	62	62	34	51

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	2,8	2,9	3,2	3,1	-
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä, skaalattu HYTE-indikaattori	46	55	44	8	54
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	8,1	7,8	7,3	7,8	-
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä, skaalattu HYTE-indikaattori	43	43	45	59	23
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä/ 10 000 vastaavan ikäistä	147,7	230,4	273,3	254,7	-
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä/ 10 000 vastaavan ikäistä, skaalattu HYTE-indikaattori	29	100	53	35	52

HYTE-kerroin

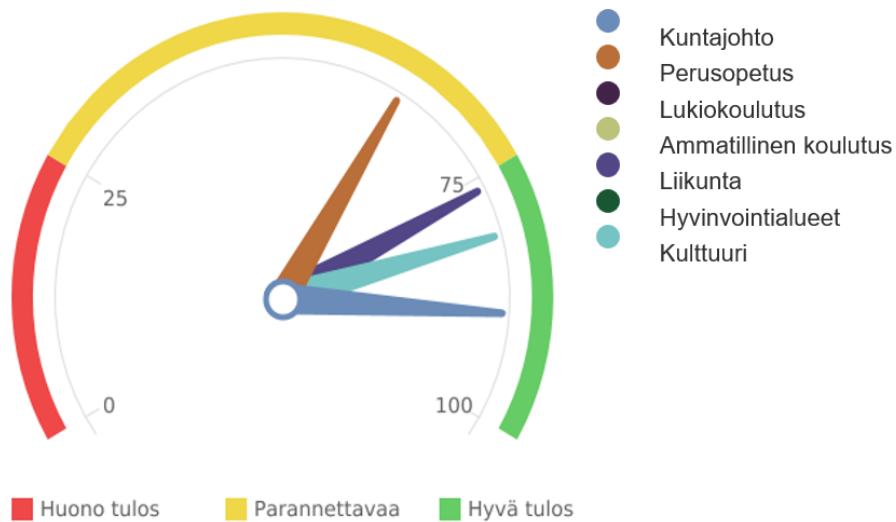
Indikaattori	2023	2024	2025
HYTE-kerroin	67	65	66
HYTE-kerroin, euroa/ asukas	19,1	19,5	20,2
HYTE-kerroin, 1000 €	79,6	82,7	82,8

HYTE-kerroin alueellinen vertailu

Alue	2023	2024	2025
Asikkala	67	65	67
Hartola	67	63	62
Heinola	71	67	70
Hollola	70	63	66
Iitti	55	61	61
Kärkölä	67	65	66
Lahti	76	67	66
Orimattila	57	63	66
Padasjoki	63	63	53
Sysmä	63	59	62

2.8 TEA-viisarin osoittama hyvinvointitieto

Kaikki sektorit: Kärkölä 2025

Vuosivertailu kaikki sektorit: Kärkölä 2019–2025

Pisteet	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Kaikki sektorit	77	75	74	72	68	62	60
Kuntajohto	89	..	84	..	84	..	63
Perusopetus	..	..	63	..	59	..	..
Lukiokoulutus	..	..	..	..	..	..	..
Ammatillinen koulutus	..	..	..	..	..	..	..
Liikunta	..	76	..	79	..	76	..
Hyvinvointialueet	..	..	..	..	..	..	..
Kulttuuri	81	..	77	..	70	..	65

Aluevertailu 2025

Pisteet	Kärkölä	Hollola	Päijät-Hämeen hyvinvointialue	Koko maa
Kaikki sektorit	77	76	72	72
Kuntajohto	89	86	90	87
Perusopetus	63	65	63	64
Lukiokoulutus	..	..	64	69
Ammatillinen koulutus	..	..	63	66
Liikunta	76	76	74	69
Hyvinvointialueet	..	..	58	59
Kulttuuri	81	77	76	77

Kehittämiskohteet osa-alueittain verrattuna koko maan tilanteeseen

Kuntajohto

Kehittämiskohteet 2023

Kestävyystavoitteet: Sosiaalisesti kestävä asuntotuotanto	Ei
Kestävyystavoitteet: Hankintojen ympäristövaikutukset	Ei
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: Toiminnallinen yhdenvertaisuussuunnitelma	Ei
Kestävyystavoitteet: Eriarvoisuutta vähentävä kaavoitus	Ei
Paikallinen turvallisuussuunnitelma: Käsitelty johtoryhmässä	Ei laadittu
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: Toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma	Ei
Avustukset: Avustukset yhteisöille, €/asukas	28 €/asukas
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: Käsitelty kunnanhallituksessa	Ei lainkaan
Paikallinen turvallisuussuunnitelma: Käsitelty hallituksessa tai valtuustossa	Ei laadittu
Paikallinen turvallisuussuunnitelma: Käsitelty hyvinvointiryhmässä	Ei laadittu

Kehittämiskohteet 2025

Avustukset: Avustukset voittoa tavoittelemattomille yhteisöille, €/asukas	7 €/asukas
Päätösten ennakkoarviointi käytössä: Lautakuntapäätösten valmistelussa	Joillakin toimialoilla

Perusopetus

Kehittämiskohteet 2023

Häiriöiden ja ongelmatilanteiden seuranta: Häiritsevä ulkopuolinen henkilö	Ei lainkaan
Terveiden ja hyvinvoinnin seuranta: MOVEI:n tuloksilla	Ei
Oppilaiden vaikutusmahdollisuudet: Koulun toiminnan arviointi	Ei
Koulupäivän liikuntaa lisäävät toimenpiteet: Oppilaiden aktivointi koulumatkaliikuntaan	Ei
Huoltajien vaikutusmahdollisuudet: Koulun toiminnan arviointi	Ei
Oppilaiden vaikutusmahdollisuudet: Ryhmyttämisen toimintatapojen suunnittelu	Ei
Kouluruokailun toteuttaminen: Opetussuunnitelmassa kuvattu yhteistyö ruokailusta vastaavan henkilöstön kanssa	Ei
Kouluruokailun toteuttaminen: Opetussuunnitelmassa kuvattu yhteistyö oppilaiden kanssa	Ei
Henkilöstökokouksessa käsitelty: MOVEI:n tuloksia	Ei lainkaan
Huoltajien vaikutusmahdollisuudet: Oppilaiden hyvinvointia koskevien yhteenvetotietojen käsittely	Ei

Liikunta

Kehittämiskohteet 2024

Yhteenveto hyvinvointikertomuksessa: Liikuntapaikkojen käytitiedot	Ei
Ympäristöjohtaminen: Kemikaalihankinnoissa huomioitu ympäristöystävällisyys	Ei
Esittely luottamushenkilöille: Liikuntapaikkojen käytitietoja	Ei
Ympäristöjohtaminen: <u>Liikuntapaikkojen kunnossapitoon tarvittavien koneiden ja laitteiden hankinnoissa painotettu elinkaariajattelua ja uusiutuvia energianlähteitä käyttäviä vaihtoehtoja</u>	Ei
Liikuntapaikat: Kunnan liikuntapuistot, lähiliikuntapaikat ja ulkokuntoilupuistot /1000 asukasta	1 kpl
Esittely luottamushenkilöille: Liikuntaseuratoimintaan osallistuvien lasten ja nuorten suhteellista osuutta	Ei
Koulupäivän liikuntaa lisäävät toimenpiteet: Oppilaiden aktivointi koulumatkaliikuntaan, % kouluista	
Esittely johtoryhmälle: Liikuntapaikkojen käytitietoja	Ei
Ympäristöjohtaminen: Polttoainehankinnoissa suosittu ympäristöystävällisiä aineita	Ei
Liikunnan edistäminen strategioissa: Soveltavan liikunnan suunnitelma	Ei

Kulttuuri

Kehittämiskohteet 2023

Prosenttiperiaate: Tehty päätös prosenttiperiaatteen noudattamisesta	Ei
Taloudellinen tukeminen osallistumisen mahdollistamiseksi: Kunta järjestää tai tukee taloudellisesti kulttuurin osallistumisen kynnystä madaltavaa vertaistointia	Ei
Ohjelmien käsittely johtoryhmässä: Kulttuuriperintö voimavarana kestäväälle tulevaisuudelle ja hyvälle elämälle: Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi 2022–2030 (OKM 2022:17)	Ei lainkaan
Hyvinvointialueyhteistyö: Kulttuuritoiminnan järjestäminen sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä	Ei tietoa
Taloustiedot: Käyttökustannukset	71,0 €/asukas
Säännöllinen seuranta: Kuntalaisten tyytyväisyyttä kaikkiin tai joihinkin kulttuuripalveluihin	Valtuustokausittain
Kirjastotilastot: Kirjastoaineistokulut/asukasluku	6,4 €/asukas
Ohjelmien käsittely luottamushenkilöhallinnossa: Kulttuuriperintö voimavarana kestäväälle tulevaisuudelle ja hyvälle elämälle: Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi 2022–2030 (OKM 2022:17)	Ei lainkaan
Taloustiedot: Asiakaspalvelujen ostot ja avustukset	4,3 €/asukas
Kirjastotilastot: Fyysiset kirjastokäynnit/asukas	6,3 käyntiä/asukas

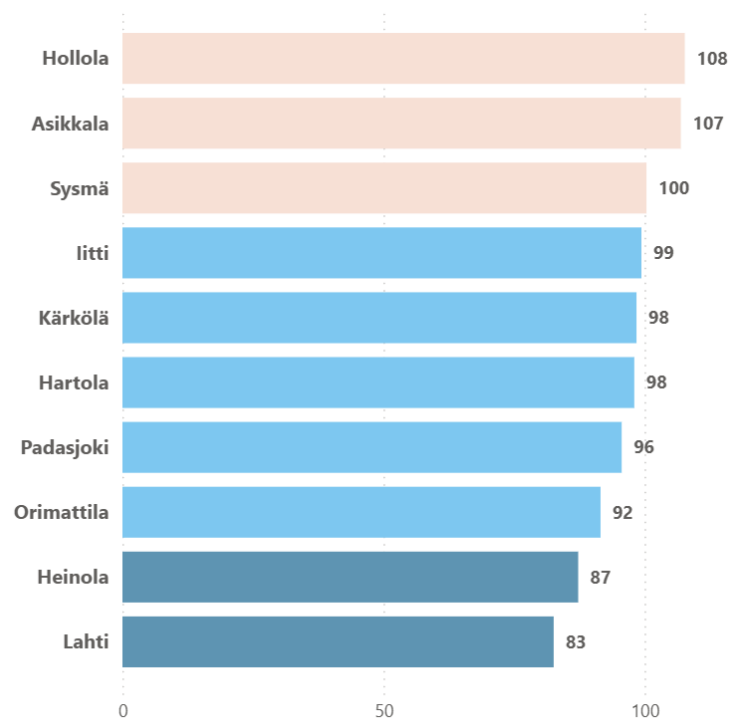
Kehittämiskohteet 2025

Prosenttiperiaate: Tehty päätös prosenttiperiaatteen noudattamisesta	Ei
Taloudellinen tukeminen osallistumisen mahdollistamiseksi: Kunta järjestää tai tukee taloudellisesti kulttuurin osallistumisen kynnystä madaltavaa vertaistointia	Ei
Kirjastotilastot: Lainaajia, % asukkaista	28 %
Yhteenveto hyvinvointikertomuksessa: Kuntalaisten tyytyväisyyttä kaikkiin tai joihinkin kulttuuripalveluihin	Ei
Taloudellinen tukeminen osallistumisen mahdollistamiseksi: Kaikukortti, Kimmoke tms.	Ei
Taloustiedot: Käyttökustannukset	67,9 €/asukas
Säännöllinen seuranta: Kuntalaisten tyytyväisyyttä kaikkiin tai joihinkin kulttuuripalveluihin	Valtuustokausittain
Tilojen käyttövuorot: Virallisesti hyväksytyt jakoperusteet	On tietyt yhteiset perusteet, mutta ei kirjallisena
Kirjastotilastot: Kirjastoaineistokulut/asukasluku	6,0 €/asukas
Kirjastotilastot: Tapahtumiin osallistujat/1000 asukasta	82 hlöä/1000 asukasta

2.9 Hyvinvointi-indikaattori

Having (elintaso)	Loving (yhteisyyssuhteet)	Being (itsensä toteuttaminen)
- Veronalaiset tulot /1000 as - Toimeentulotukea saaneissa kotitalouksissa asuvat henkilöt, % asukkaista - Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä - Sairastavuus-indeksi, ikävakioitu - Ahtaasti asuvat % - Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	- Perusterveydenhuollon mielen-terveyskäynnit yhteensä / 1 000 asukasta - Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, psykiatria / 1000 18 vuotta täyttänyttä - Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / as - Yhden hengen asuntokuntien osuus kaikista asuntokunnista	- Äänestysaktiivisuus - Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta - Kirjastolainaus-ten kokonaismäärä

Hyvinvointi-indikaattori 2024

Hyvinvointi-indikaattori 2024 alueellinen vertailu (suluissa edellisvuoden tiedot)

Kunta	Hyvinvointi	Having	Loving	Being
Hollola	108 (108)	108 (109)	108 (107)	101 (103)
Asikkala	107 (106)	104 (105)	105 (106)	106 (104)
Sysmä	100 (100)	110 (107)	98 (97)	93 (98)
Iitti	99 (98)	98 (99)	99 (98)	101 (100)
Kärkölä (6.)	98 (95)	94 (94)	102 (97)	100 (98)
Hartola	98 (94)	99 (98)	95 (97)	101 (93)
Padasjoki	96 (95)	97 (96)	103 (105)	90 (89)
Orimattila	92 (94)	98 (99)	103 (102)	80 (86)
Heinola	87 (77)	96 (97)	95 (89)	81 (65)
Lahti	83 (80)	92 (93)	86 (84)	83 (81)

3 Hyvinvointisuunnitelman 2025–2029 painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

3.1 Talous ja elinvoima

Tavoite: Vahvistetaan Kärkölen taloudellista vakautta ja elinvoimaa tukemalla yritystoimintaa, kehittämällä palveluita ja työpaikkoja sekä edistämällä yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

Kärkölä on taloudellisesti vakaa ja elinvoimainen kunta, jossa yritystoiminta ja palvelut tukevat kestävästä kasvusta ja kehitystä. Kunnassa on houkuttelevia työpaikkoja eri aloilla, asukkaiden palvelut ovat laadukkaita ja saavutettavia, ja kunta tekee aktiivista yhteistyötä yritysten, kuntalaisten ja eri sidosryhmien kanssa myös yli kunta- ja maakuntarajojen. Kärkölä tunnetaan viihtyisänä ja kehittyvänä kotipaikkakuntana.

Vastuutaho ja toteuttajat: kunnanhallitus - kunnan johto, tekninen- ja ympäristötoimi, elinvoimapalvelut, viestintä- ja markkinointipalvelut, sivistys- ja hyvinvointipalvelut.

Mittarit: toimenpiteiden toteuma, kuntalaispalautteiden määrä ja laatu, osallistujamäärät tapahtumissa ja tilaisuuksissa, osallisuustoimien määrä/vuosi, sosiaalisen median seuraajamäärän kehitys, kunnan verkkosivujen kävijämäärien kehitys, hankkeiden kautta saadut resurssit (rahoitus, osaaminen, kumppanuudet), kaavoitettujen uusien asuinalueiden määrä, myytyjen tai varattujen tonttien määrä/vuosi, rakennuslupien käsittelyaika (keskiarvo), asumiseen liittyvien markkinointikampanjoiden määrä ja tavoitavuus, yritysten määrän kehitys kunnassa/ vuosi, toteutettujen kehittämistoimien määrä yhteistyössä Ladec Oy:n kanssa, kaavoitettujen yritystonttien määrä ja pinta-ala, myytyjen tai varattujen yritystonttien määrä/vuosi, yritystonttien markkinointikampanjoiden määrä ja tavoitavuus, väestöä kuvaavat tunnusluvut, demografinen huoltosuhde, talouden tunnusluvut.

Toimenpide	Toteuma	Tilanne
Vahvistetaan kunnan veto- ja pitovoimaa kehittämällä palveluita ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia asukaslähtöisesti, järjestämällä yhteisöllisiä tapahtumia ja tilaisuuksia eri kohderyhmille sekä tukemalla kuntalaisten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia.	2025: Kunta vahvisti veto- ja pitovoimaansa järjestämällä ensimmäiset Minitalo maalle -messut sekä useita yhteisöllisiä tapahtumia eri ikäryhmille. Kuntalaisten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia lisättiin ottamalla käyttöön vanhempainraati yhdessä vanhempainyhdistyksen kanssa sekä kumppanuuspöytä-malli, joka kokoaa kunnan toimijat ja kuntalaiset yhteiseen vuoropuheluun ja kehittämiseen.	
Vahvistetaan positiivista kuntakuvaa viestinnän ja markkinoinnin keinoin julkaisemalla säännöllisesti visuaalisesti houkuttelevia ja selkeitä sisältöjä – kuten videoita, kuvagallerioita ja tarinoita – jotka nostavat esiin paikallisia onnistumisia	2025: Kunta on mukana ja viestii monella eri sosiaalisen median kanavalla hyvin tuloksin. Vuonna 2025 somejulkaisujen katselukertoja oli yhteensä noin 1,8 miljoonaa, sisältöjen vuorovaikutuksia 20 tuhatta sekä seuraajamäärä kasvoi Facebookissa 12,6 % eli 254 seuraajalla edelliseen vuoteen verrattuna. Kunnan verkkosivuja on päivitetty säännöllisesti ja sivujen evästeet hyväksyneitä katselukertoja oli vuonna 2024: 162 426 kertaa, vuonna 2025: 206 695 kertaa eli kasvua oli noin 27,3 %.	

sekä tuovat näkyväksi Kärkölen vahvuuksia, kuten luonnonläheisyyttä, turvallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvää sijaintia.	Kunta on vahvistanut positiivista kuntakuvaa viestinnän ja markkinoinnin keinoin mm. erilaisilla markkinointikampanjoilla, Minitalo maalle -messuilla, avaimet käteen -kampanjalla, ruokamatkailuhankkeen avulla sekä tuomalla esiin Kärkölen vahvuuksia monissa eri julkaisuissa.	
Lisätään kunnan näkyvyyttä, osaamista ja yhteistyömahdollisuuksia osallistumalla aktiivisesti alueellisiin ja valtakunnallisiin verkostoihin ja kehittämishankkeisiin.	2025: Kunta oli lokakuussa mukana markkinoimassa Kärkölää pääkaupunkiseudun asukkaille, jotka olivat kiinnostuneita muuttamaan Päijät-Hämeeseen. Minitalo maalle -messujen kautta kunta sai hyvää julkisuutta. Ruokamatkailuhanke herätti laajaa kiinnostusta ja sai paljon julkisuutta. Kärkölä on aktiivisesti mukana ja perustamassa työllisyyskoordinaattoreiden valtakunnallista verkostoa, jolla pyritään edistämään elinvoimaa ja työllisyyttä. Verkosto toimii myös kanavana valtakunnalliseen vaikuttamistyöhön. Kärkölä on vahvasti mukana myös useissa alueellisissa ja valtakunnallisissa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen verkostoissa.	
Varmistetaan monipuolisten ja vetovoimaisten asumisratkaisujen saatavuus kaavoituksen keinoin sekä tukemalla uudisrakentamista selkeällä kaavatie-dolla, sujuvilla lupakäytännöillä ja aktiivisella tonttien markkinoinnilla.	2025: Lappilan Louhivaaran puutarha-asumisen asemakaavamuutos valmistunut, mutta odottaa lainvoimaisuutta. Louhivaaran alueelle luotu markkinointimateriaalia tukemaan alueen tonttien markkinointi.	
Tuetaan paikallisten yritysten kasvua ja toimintaedellytyksiä kartoittamalla yrityskantaa, kuulemalla yrittäjiä ja edistämällä kehittämisideoita yhteistyössä Lahden seudun kehitysyhtiö Ladec Oy:n kanssa.	2025: Toteutuneita yrityskäyntejä oli 52 kpl. Marraskuussa aloitettiin yrittäjien aamu/iltakahvit yhdessä Kärkölen yrittäjät ry:n ja Ladecin kanssa. Kunnassa otettiin käyttöön yritystietojärjestelmä, joka hyödyttää yritys-yhteistyön tekemistä. Kunta on vahvistanut yritysviestintää ja vuoden 2025 lopulla suunniteltiin yrittäjien toiveesta nopea viestintäkanava (WhatsApp), joka otetaan käyttöön vuoden 2026 alusta. Elinvoiman kumppanuuspöytä järjestetty syksyllä. Uusia yrityksiä perustettu vuonna 2025 Kärkölään 26 kpl. Lakkautettuja yrityksiä vuoden 2025 aikana 12 kpl. Yrittäjille tarjolla työllistämisen Kärkölä-lisä, jolla madalletaan kynnystä rekrytointiin. Ladecin kanssa on säännölliset palaverit 1 x kuukaudessa sekä yhteisiä yrityskäyntejä 16 kpl syksyn aikana. Yhteistyö on tiivistä Päijät-Hämeen työvoimapalveluiden työnantaja- ja yrityspalveluiden kanssa.	
Kaavoitetaan uusia yritystontteja ja markkinoidaan niitä aktiivisesti , jotta kuntaan saadaan uusia yrityksiä ja työpaikkoja eri aloille.	2025: Osayleiskaavan laadinnassa on huomioitu yritystonttien tarve. Kaavan laatimisen pohjalle on suunniteltu laadittavan kaavan yritysvaikutustenarviointi.	

3.2 HYTE-johtaminen

Tavoite: Kehitetään HYTE-johtamista siten, että se tukee kunnassa tehtävää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä suunnitelmallisesti, vaikuttavasti ja poikkihallinnollisesti.

Kunnassa on selkeästi määritelty HYTE-johtamisen rakenteet. Työskentely perustuu ajantasaiseen tietoon, yhteisiin tavoitteisiin ja säännölliseen seurantaan. HYTE-työ on integroitu osaksi kunnan strategista johtamista, ja eri toimialat, päättäjät sekä sidosryhmät osallistuvat aktiivisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

Vastuutaho ja toteuttajat: sivistys- ja hyvinvointilautakunta - hyvinvointikoordinaattori, HYTE-työryhmä, kunnanjohto, kaikki kunnan palvelualueet ja toimintayksiköt.

Mittarit: toimenpiteiden toteuma, HYTE-työn sisältyminen kunnan strategiaan asiakirjoihin (kyllä/ei), HYTE-rahoituksen osuus, joka kohdennetaan konkreettisiin HYTE-toimenpiteisiin (%), HYTE-työn vuosiraportoinnin toteuma, päätösesityksissä mukana olevien ennakkovaikutusten arviointien määrä / vuosi, lapsivaikutusten arviointien määrä / vuosi, käsiteltyjen suunnitelmien ja ohjelmien määrä HYTE-ryhmässä, johtoryhmässä ja lautakunnassa / vuosi, toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman valmistuminen.

Toimenpide	Toteuma	Tilanne
Varmistetaan HYTE-työn vaikuttavuus tarkastelemalla ja päivittämällä sen rakenteita ja toimintamalleja sekä vahvistamalla sen asemaa osana sivistys- ja hyvinvointilautakunnan toimintaa ja kunnan strategista johtamista.	2025: Hyvinvointipalvelut eriytettiin organisaatiomuutoksessa omaksi palvelualueekseen kasvatus- ja opetuspalvelujen rinnalle 1.1.2026 alkaen. Muutoksen myötä HYTE-työn rakenteita tullaan tarkastelemaan alkuvuodesta 2026 uudelleen.	
Hyödynnetään TEA-viisarin tuloksia kunnan HYTE-työn kehittämisessä ja asetetaan vuosittain konkreettiset kehittämistavoitteet arvioinnin perusteella. Tulokset käsitellään HYTE-työryhmässä ja raportoidaan lautakunnalle.	2025: TEA-viisarin tulokset on käsitelty HYTE-työryhmässä ja niistä on raportoitu lautakunnalle. Tuloksia on hyödynnetty systemaattisesti toiminnan kehittämisessä asettamalla tulosten perusteella konkreettiset kehittämistavoitteet tulosten parantamiseksi.	
Kohdennetaan HYTE-kertoimen perusteella saatava valtionosuus kunnassa tehtävään HYTE-työhön, tukemaan kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden sekä kunnan elinvoimaisuuden edistämistä.		
Kehitetään HYTE-työn vuosiraportointia siten, että se tukee tavoitteellista seuranta- ja arviointia.	2025: HYTE-työn vuosiraportointia on kehitetty tämän täydentyvän vuosiraportin myötä niin, että se tukee tavoitteellista seuranta- ja arviointia.	
Vahvistetaan kunnan varautumista ja kriisivalmiutta päivittämällä ja ylläpitämällä kriisi- ja valmiussuunnitelmat, järjestämällä henkilöstölle koulutuksia ja harjoituksia sekä	2025: Kunnan varautumista ja kriisivalmiutta päivitetään ja ylläpidetään laajennetun johtoryhmän ja tarvittaessa myös muun henkilöstön säännöllisellä kouluttamisella. Vuonna 2025 laajennettu johtoryhmä osallistui koulutukseen, myös vuodelle 2026 on suunnitteilla koulutuksia. Kunnan kriisi- ja valmiussuunnitelmat tullaan päivittämään vuoden 2026 aikana.	

varmistamalla eri toimijoiden yhteistyö poikkeustilanteissa.		
Otetaan päätösten ennakkovaikutusten arviointi , mukaan lukien lapsivaikutusten arviointi, systemaattisesti käyttöön eri toimialoilla .	2025: Lapsivaikutusten arviointia varten laadittiin ohjeistus ja lomake, mutta menetelmää ei ole vielä otettu systemaattisesti käyttöön. Myös ennakkovaikutusten arviointien toteuttamista tulee edelleen tehostaa.	
Käsitellään erilaiset suunnitelmat ja ohjelmat johtoryhmässä, HYTE-ryhmässä ja/tai luottamushenkilöhallinnossa (esim. toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, turvallisuussuunnitelma).	2025: Turvallisuussuunnitelma on osa laajaa hyvinvointikertomusta ja suunnitelmaa 2025–2029 ja se on käsitelty vuoden 2025 aikana em. toimielimissä. Toiminnallista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa ei ole laadittu.	
Laaditaan toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma , joka ohjaa kunnan palveluiden ja toimintatapojen kehittämistä sekä tukee yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista.		

3.3 Lapset, nuoret ja lapsiperheet

Tavoite: Ehkäistään koulupudokkuutta ja nostetaan koulutustasoa vahvistamalla oppilaiden kiinnittymistä kouluun ja koulutukseen		
Oppilaat kiinnittyvät vahvemmin kouluun ja koulutukseen, poissaolot ja toisen asteen koulutuksen keskeytykset vähenvät. Koulutustaso nousee seurantajakson aikana.		
Vastuutaho ja toteuttajat: Sivistys- ja hyvinvointilautakunta – kasvatus- ja opetusjohtaja, perusopetus, opiskeluhoito, koulunuorisotyö, etsivä nuorisotyö, nuorten työpaja.		
Mittarit: tehtyjen toimenpiteiden toteuma, opiskeluhoultöryhmän kokoontumistiheys, resurssien kohdentamisen toteutumisaste, tukiopetuksen, ohjauspalveluiden ja kuraattoritapaamisten tavoitavuus, henkilöstön kokemus resurssien riittävyydestä (kysely), poissaolojen määrä ja kehitys, oppilaskyselyt kiinnittymisen ja osallisuuden kokemuksesta, osallistumisaktiivisuus koulun yhteisöllisiin tapahtumiin ja toimintoihin, ryhmäytymistoimintojen määrä ja laatu, vanhempainiltojen määrä ja osallistujamäärät %, huoltajakyselyt yhteistyön kokemuksesta, peruskoulun päättötodistuksen saaneiden määrä (% peruskoulunsa päättävien ikäluokasta), toisen asteen jatko-opiskelupaikan saaneiden määrä (% peruskoulun päättäneistä), opiskelupaikan vastaanottaneiden määrä, toisen asteen opinnot keskeyttäneiden määrä, toteutuneiden jatko-ohjauskeskustelujen määrä, korkea-asteen koulutuksen saaneet, %-osuus 20 vuotta täyttäneistä, koulutustasomittain.		
Toimenpide	Toteuma	Tilanne

Tunnistetaan oppilaiden tuen tarpeet ajoissa ja kohdistetaan tukitoimet moniammatillisesti.	2025: Koulussa tunnistetaan oppilaiden tuen tarpeet ja reagoidaan niihin yksilöllisten tarpeiden mukaisesti moniammatillisesti. Oppilaiden tuen tarpeita tunnistetaan mm. hyödyntämällä oppimista mittaavia testejä, opettajien ja ohjaajien viikoittaista havainnointia sekä matalan kynnyksen konsultaatioita ja yhteistyötä erityisopetuksen kanssa kaikilla luokka-asteilla. Tukitoimia kohdennetaan moniammatillisesti yhteistyössä opettajien, erityisopettajien ja oppilas-huollon (kuraattori, terveydenhoitaja, psykologi) kanssa. Yhteistyötä vahvistetaan myös kehittämällä mm. yhteisopettajuuden muotoja, kuten kuraattorin ja luokanopettajan yhteistä työskentelyä. Laadukasta verkostotyötä jatketaan oppilaiden ja perheiden tukemiseksi sekä ennaltaehkäisevästi että esiin nousevien tarpeiden mukaan.	
Kohdennetaan koulun henkilöstö- ja tukipalveluresurssit oppilaiden yksilöllisten tuen tarpeiden mukaisesti mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.	2025: Koulun henkilöstö- ja tukipalveluresursseja kohdennettiin oppilaiden yksilöllisten tuen tarpeiden mukaisesti mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tukea järjestettiin erityisopetuksen luokkamuotoisessa opetuksessa sekä vaativan erityisen tuen ryhmässä. Oppilaiden tarpeisiin vastattiin moniammatillisesti erityisopettajien, opiskeluhuollon (kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja), koulunuorisotyön, koulunkäynninohjaajien sekä etsivän nuorisotyön yhteistyönä. Lisäksi oppilaille tarjottiin tukiopestusta tarpeen mukaan. Ohjaajaresursseja hyödynnettiin joustavasti esiin nousevien tarpeiden mukaan. Koulun ratkaisukeskeisen neuropsykiatrisen valmentajan osaamista hyödynnettiin oppilaiden tukemisessa. Tämä voisi olla systemaattisempaa. Kouluterveystarkastukset toteutuivat suunnitellusti osana varhaisen tuen kokonaisuutta.	
Hyödynnetään Päijät-Hämeen yhteistä poissaolojen puuttumisen mallia, jossa poissaoloihin reagoidaan systemaattisesti ja vaihteittain yhteistyössä huoltajien ja oppilaan kanssa.	2025: Yhtenäiskoulussa on käytössä Päijät-Hämeen yhteinen SKY-koulupoissaolomalli, jossa poissaoloihin puututaan systemaattisesti ja vaihteittain yhteistyössä huoltajien ja oppilaan kanssa. Käytössä on yhtenäiset poissaolojen hälytysrajat (30/50/70), joiden ylittyessä puuttuminen käynnistyy automaattisesti. Luokanopettajien ja luokanvalvojien roolit ensivaiheen puuttujina olivat selkeät, ja poissaolotilastoja seurataan kuukausittain. Oppilaalle tarjotaan tarvittaessa yksilöllistä tukea moniammatillisesti, ja yhteistyötä tehdään tiiviisti kodin ja koulun välillä. Työtä ohjasivat SKY-hankkeen mukaiset koulupoissaolokyselyt (SRAS-R, ISAP, SNACK, minä-pystyvyys), joiden perusteella suunnitellaan toimenpiteet ja seuranta. Ongelmallisen poissaolo-oireilun tilanteissa tukena käytettiin tarvittaessa Arjen tuen, perhesosiaalityön ja koulunuorisotyön sekä etsivän nuorisotyön palveluita. Koulupoissaolot eivät ole kaikilta osin kuitenkaan kehittyneet suotuisaan suuntaan ja toimenpiteitä tulee edelleen kehittää aktiivisesti.	
Tuetaan oppilaiden kouluun kiinnittymistä yhdeksän perusopetuksen mukaisesti, kuten osallisuuden, turvallisuuden ja merkityksellisuuden vahvistamisella esimerkiksi, ryhmäytymisen ja positiivisen palautteen kautta.	2025: Oppilaiden kouluun kiinnittymistä tuettiin systemaattisesti yhdeksän perusopetuksen mukaisesti vahvistamalla erityisesti osallisuutta, turvallisuutta ja merkityksellisuutta. Teemat näkyivät luokanvalvojan tunneilla, vanhempainiloissa, luokkakohtaisissa interventioissa sekä tukioppilas- ja oppilaskuntatoiminnassa. Lisäksi Kummi-luokkatoiminta sekä Turvallinen koulupäivä Päijät-Hämeessä-hanke tukivat yhteisöllisyyden ja turvallisuuden rakentamista.	

	Osallisuus konkretisoitui viikoittaisissa luokkatason osallistamisissa ja siinä, että oppilaat otettiin mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan oppimisympäristöä (ulkoilupihan kehittäminen, välituntivälineet, sisätaukotilat, välkkä-toiminta). Turvallisuuden peruspilari näkyi kiusaamistilanteisiin puuttumisessa ja ennakkoivassa työssä. Painopisteinä olivat siirtymien rauhoittaminen, koulun yleisen ilmapiirin vahvistaminen sekä aikuisten ja lasten välinen vuorovaikutus. Arjen kohtaamisiin kiinnitettiin huomiota, jotta jokainen lapsi ja nuori tulee kuulluksi ja saa tarvitsemansa tuen. Ryhmäytymistä ja yhteisöllisiä tukitoimia toteutettiin luokkatasolla erityisesti lukuvuoden alussa sekä koko koulun tasolla OHR:n koordinoimana. Kuraattorin ja koulunuorisotyön tuki täydensi toimintaa läpi lukuvuoden. Jatkossa arjessa on edelleen tarpeen vahvistaa ryhmäytymisen jatkuvuutta sekä huomioida kohtaamisten ja myönteisen vuorovaikutuksen merkitys koko lukuvuoden ajan.	
Hyödynnetään Wilma Noti -automaattiviestijärjestelmää poissaoloista, tukitoimista ja tapaamisista tiedottamiseen, ja seurataan viestien tavoittavuutta sekä huoltajien reagoimista osana varhaista puuttumista.	2025: Wilma Noti -automaattiviestijärjestelmää hyödynnettiin aktiivisesti poissaoloista, tukitoimista ja tapaamisista tiedottamiseen. Automaattiset poissaolohälytykset ovat koulussa käytössä, ja opetushenkilöstön työnjako sekä ensireagoinnin vastuut ovat selkeät. Kun hälytys tai muu viesti edellytti jatkotoimia, opettajat ottivat yhteyttä huoltajiin viipymättä ja kävivät tarvittavat jatkokeskustelut yhteistyössä huoltajien kanssa. Tarvittaessa asia edistettiin moniammatilliseen käsittelyyn, esimerkiksi kouluneuvotteluun tai palvelutarpeen arviointiin yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa. Viestien tavoittavuutta ja huoltajien reagoimista seurattiin osana varhaisen puuttumisen toimintamallia, ja tieto ohjasi tarvittavien tukitoimien suunnittelua.	
Toteutetaan ryhmäkohtaisia tukitoimia, kuten ryhmäytymisharjoituksia ja yhteisöllisiä projekteja, jotka vahvistavat ryhmädynamiikkaa sekä oppilaiden osallisuutta ja kiinnittymistä kouluun.	2025: Yhtenäiskoulussa toteutettiin ryhmäkohtaisia tukitoimia koulunuorisotyöntekijän johdolla tarpeen mukaan, esimerkiksi opettajien, oppilashuollon, huoltajien tai oppilaiden esiin nostamien tarpeiden perusteella. Koulun tuokioppilaat ja oppilaskunnan hallitus järjestivät koulunuorisotyön kanssa yhteisöllisiä tapahtumia ja tempauksia, jotka vahvistivat oppilaiden osallisuutta ja yhteishenkeä. Jatkossa ryhmäytymisen tarve tulisi huomioida systemaattisemmin koko lukuvuoden ajan ottaen huomioon luokkien ja oppilasryhmien pysyvyys/vaihtuvuus. Lisäksi yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja olisi tärkeää harjoitella säännöllisesti myös oppituntien arjessa osana ryhmien toimivuuden tukemista.	
Sisällytetään opetukseen laaja-alaisen osaamisen taitoja opetussuunnitelman mukaisesti, kuten vuorovaikutus-, itsesäätely- ja ongelmanratkaisutaitoja, jotta oppilaat kehittävät kokonaisvaltaisesti ja	Laaja-alaisen osaamisen taitoja sisällytettiin opetukseen systemaattisesti opetussuunnitelman mukaisesti. Vuorovaikutus-, itsesäätely- ja ongelmanratkaisutaitojen harjoittelu näkyi erityisesti alkuopetuksen arjessa, mutta tavoitteena on jatkossa vahvistaa aktiivisesti näiden taitojen säännöllistä ja osallistavaa harjoittelua kaikilla luokka-asteilla. Opettajan ja kuraattorin ”yhteisopettajuutta” jatkettiin ja kehitettiin tietyissä luokissa, jotta tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetukseen saatiin lisää pedagogista ja ammatillista tukea. Työskentelyssä kiinnitettiin johdonmukaisesti	

saavat valmiuksia toimia muuttuvassa maailmassa.	huomiota tunnetaitojen, vuorovaikutustaitojen ja ryhmätoiminnan harjoitteluun osana päivittäistä opetusta. Säännöllinen työskentely tunne- ja vuorovaikutustaitojen osalta laajentaa koskemaan laajasti koko koulua. Työskentelyssä hyödynnettiin käytössä olevia tunne- ja vuorovaikutusmateriaaleja (mm. tunnekortit, vahvuuskortit, keinokortit, painopeitot ja -eläimet, rauhoittumispaikat sekä kirjallisuus). Toiminnassa huomioitiin oppilaiden yksilölliset ja erilaiset tarpeet, jotta jokainen oppilas saisi valmiuksia toimia muuttuvassa ja moninaisessa oppimisympäristössä.	
Järjestetään vanhempainiltoja ja tiedotetaan huoltajia säännöllisesti Wilman kautta koulun arjesta ja oppilaan hyvinvoinnista kasvatuskumppanuuden vahvistamiseksi.	2025: Yhtenäiskoulussa järjestettiin luokkakohtaisia ja teemallisia vanhempainiltoja sekä seudullisia etävanhempainiltoja. Lisäksi 5. ja 7. luokkien oppilaille ja heidän huoltajilleen toteutettiin toiminnalliset moniammatilliset Survival Games -vanhempainillat, jotka tavoittivat keskimäärin 90 % kohderyhmästä ja vahvistivat kodin ja koulun yhteistyötä. Huoltajia tiedotettiin säännöllisesti Wilman kautta koulun arjesta ja oppilaiden hyvinvoinnista. Wilman tiedotteissa jaettiin tietoa Päijät-Hämeen hyvinvointialueen perhepalveluista sekä oppilashuollon (kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja) palveluista ja yhteystiedoista. Lisäksi kouluterveydenhoitajan ajankohtaiset infot tukivat osaltaan kasvatuskumppanuutta. Jatkossa tulee kiinnittää huomiota siihen, miten vanhempia saadaan osallistettua aktiivisemmin luokkakohtaisiin vanhempainiltoihin sekä kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön.	
Tarjotaan henkilökohtaista opinto-ohjausta, järjestetään jatko-opintoinfoja ja tutustumiskäyntejä toisen asteen oppilaitoksiin sekä tiedotetaan aktiivisesti erilaisista opiskelumahdollisuuksista.	2025: Oppilaille tarjottiin henkilökohtaista ohjausta ja tiedotusta jatko-opintomahdollisuuksista koko yläkoulun ajan. 8. ja 9. luokkalaisilla painottuu työelämään tutustuminen (TET), ja lisäksi 9. luokkalaiset saivat ohjausta tulevan kouluvuoden ja jatkokoulutusvaihtoehtojen suunnitteluun. Lisäksi tehtiin vahvuustyöskentelyä Voimakehä-mallin avulla. 9. luokan oppilaille järjestettiin tutustumiskäyntejä lähialueen toisen asteen oppilaitoksiin, ja heille tiedotettiin aktiivisesti erilaisista opiskelupoluista ja -mahdollisuuksista.	
Seurataan oppivelvollisuuden toteutumista ja otetaan yhteyttä niihin nuoriin ja heidän huoltajiinsa, jotka eivät ole aloittaneet tai ovat keskeyttäneet toisen asteen opinnot, tarjoten yksilöllistä jatko-ohjausta ja tukea opintojen ja/tai muiden tukitoimien piiriin pääsemiseksi.	2025: Syksyn 2025 aikana Valpas-järjestelmään ei tullut yhtään ilmoitusta oppivelvollisuuden keskeytymisestä tai aloittamatta jäämisestä. Tämä kertoo siitä, että nuoret ovat jatkaneet opinpolkuaan suunnitellusti, eikä erityistä puuttumista ole tarvittu. Oppivelvollisuuden toteutumista seurattiin kuitenkin säännöllisesti. Tarvittaessa kunnalla olisi ollut valmius tarjota yksilöllistä jatko-ohjausta ja tukea, mutta syksyn aikana tällaisia tilanteita ei ilmennyt.	
Käydään vuoropuhelua oppilaitosten ja paikallisten yritysten kanssa ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi ja työelämäjaksojen mahdollistamiseksi.	2025: Kunta on ylläpitänyt vuoropuhelua toisen asteen oppilaitosten ja paikallisten yritysten kanssa ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi sekä työelämäjaksojen mahdollistamiseksi. Yhteistyötä on tehty säännöllisten keskustelujen ja ajantasaisen tiedonkulun kautta sekä paikallisilla että alueellisilla foorumeilla.	

Tavoite: Vahvistetaan vanhemmuutta ja perheiden hyvinvointia tarjoamalla tukea, tietoa ja yhteisöllisyyttä eri elämäntilanteissa oleville perheille.

Vanhemmat kokevat saavansa riittävästi tukea ja tietoa vanhemmuuden haasteisiin. Kunnan ja yhteistyötahojen tarjoamat palvelut ovat helposti saavutettavissa, ja vastaavat perheiden tarpeisiin oikea-aikaisesti. Vanhemmat osallistuvat aktiivisesti yhteisöllisiin toimintoihin.

Vastuutaho ja toteuttajat: Sivistys- ja hyvinvointilautakunta – kasvatusta ja opetusjohtaja, varhaiskasvatuspäällikkö, perheohjaaja, hyvinvointikoordinaattori, varhaiskasvatus ja perusopetus, opiskeluhoito, nuorisopalvelut.

Mittarit: yhteisten tilaisuuksien määrä vuodessa, huoltajien tyytyväisyys yhteistyöhön (kyselyt), osallistavien tapahtumien määrä vuodessa, osallistujamäärät, varhaiskasvatuksen seudullisen huoltajien kyselyn tulokset ja vastausprosentti, perheohjauksen asiakaskontaktien määrä, huoltajien tietoisuus ja palaute palvelusta (kyselyt), Arjen tuen palveluiden käyttöaste, perheiden kokemus palveluiden saavutettavuudesta (kyselyt), Friends- ja Cool-Kids-ohjelmiin osallistuneiden lasten määrä ja vanhempien osallistumisaste, opiskeluhoitopalveluiden omahoito-ohjaukset ja psykoedukatiot; toteutettujen tapaamisten määrä ja huoltajien osallistumisaste, lapsiperhepalveluiden saatavuus ja saavutettavuus kysely huoltajille, perheille järjestettyjen tapahtumien ja toimintojen määrä sekä osallistujamäärät, toteutettujen vertaisryhmien määrä ja osallistujamäärät, vanhempainraadien kokousten määrä ja osallistujamäärät, lastensuojelun tunnusluvut.

Toimenpide	Toteuma	Tilanne
Vahvistetaan kodin ja varhaiskasvatuksen sekä kodin ja koulun välistä yhteistyötä ja kasvatuskumppanuutta yhteisillä toimintamalleilla sekä järjestämällä yhteisiä tilaisuuksia ja lisäämällä vuorovaikutusta ja viestintää huoltajien kanssa.	2025: Kodin ja varhaiskasvatuksen sekä kodin ja koulun välistä yhteistyötä vahvistettiin järjestämällä useita yhteisiä tilaisuuksia ja lisäämällä vuorovaikutusta huoltajien kanssa. Päiväkodissa järjestettiin huoltajien ilta 8.10.2025. Huoltajille esiteltiin Arjen tuen palveluja hyvinvointialueen henkilöstön toimesta, ja mukana olivat myös varhaiskasvatuksen erityisopettaja, perheohjaaja ja päiväkodin henkilöstö. Lisäksi huoltajille järjestettiin avoimet ovet päiväkodissa ja esiopetuksessa syksyllä 2025. Joulukuussa toteutettiin yhteinen jouluihin yhdessäolon tapahtuma. Päiväkodissa toteutetaan Sapere- ruokakasvatusta. Tästä kerrotaan myös perheille ja rohkaistaan lapsia maistamaan eri ruokia myös kotona. Perheillä on mahdollisuus seurata lapsen päiväkotimatkaa Pedanetistä ja ryhmien Wilma-tiedotteista. Varhaiskasvatuksella on oma Instagram-tili, jota päivitetään useaan kertaan viikon aikana. Kärkölen kunnan lehdessä julkaistaan Varhaiskasvatuksen artikkeli kaksi kertaa vuodessa. Varhaiskasvatuspäällikkö ja toimistosiihteeri viestittävät perheille säännöllisesti päiväkodin virallisista asioista. Toteutettiin varhaiskasvatuksen seudullinen kysely huoltajille. Kyselyyn vastasi 31 perhettä. Kodin ja koulun yhteistyötä vahvistettiin vanhempainilloilla, vanhempainyhdistyksen toiminnalla, arviointi- ja tuen palaverilla, opiskeluhoito-ohjaus- ja neuvontapalveluilla sekä Wilma-viesteillä ja puhelinyhteydenotoilla.	
Järjestetään lapsille ja huoltajille suunnattuja osallistavia tapahtumia ja tilaisuuksia , kuten toiminnallisia vanhempainiltoja lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen vahvistamiseksi.	2025: Vuonna 2025 lapsille ja huoltajille järjestettiin useita osallistavia ja toiminnallisia tapahtumia, joiden tavoitteena oli vahvistaa lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta. Vuokkojärven päiväkodissa toteutettiin joulukuussa avoimien ovien -periaatteella jouluihin yhdessäolon hetki lapsen omassa ryhmässä, jossa henkilöstö ja lapset toteuttivat yhdessä huoltajien kanssa päivän toimintaa. Oli lauluhetki, joulukorttiaskartelua, leikkiä ja muuta jouluihin tekemistä. Lisäksi päiväkodilla järjestettiin ulkojoulujuhla, jossa lapset ja huoltajat kiersivät yhdessä erilaisia toimintapisteitä (joulupukin tapaaminen ikkunasta, jouluihin maalausta päiväkodin	

	ikkunoihin, tonttumaalausta vanhan koulun seinään, tonttutanssia, mäen laskua liukureilla). Lisäksi järjestettiin ystävänpäiväjuhla, taidenäyttelyviikko avajaisineen, linnunpöytätalkoot sekä yhteinen kevätjuhla, joihin huoltajat osallistuivat yhdessä lapsensa kanssa. Ryhmissä tehtiin myös isänpäiväkortteja isälle/papalle/muulle tärkeälle aikuiselle yhdessä lasten kanssa. Yhtenäiskoululla vietettiin kodin ja koulun päivää ja järjestettiin 5.lk ja 7.lk toiminnalliset vanhempainillat, jotka pohjautuvat lapsen ja huoltajan väliseen vuorovaikutukseen. Lisäksi toteutettiin kunnan yhteisiä tapahtumia, kuten koko kunnan hyvinvointipäivä sekä lapsen oikeuksien viikon tapahtumat ja tilaisuudet. Lapsen oikeuksien viikon ohjelma tuki osaltaan lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta ja yhteistä tekemistä.	
Jatketaan ja kehitetään kunnan perheohjaaja-toimintamallia osana perheiden varhaista tukea sekä lisätään palvelun näkyvyyttä tiedottamalla aktiivisesti sen sisällyöstä ja saatavuudesta eri kanavissa.	2025: Perheohjaajatoimintaa jatkettiin ja kehitettiin osana Kärkölen kunnan varhaisen tuen palveluja. Perheohjaus on Kärkölen kunnan tarjoama maksuton palvelu lapsiperheille, joissa on alle kouluikäisiä lapsia tai pieniä koululaisia (1.–2. luokan oppilaita). Perheohjaaja tukee ja vahvistaa vanhemmuutta, auttaa löytämään arkea sujuvoittavia toimintatapoja, ohjaa perheitä oikeiden palvelujen piiriin sekä vastaa avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta. Lisäksi perheohjaaja tekee tiivistä yhteistyötä päiväkodin ja alakoulun kanssa sekä toteuttaa lapsiperheille suunnattuja ryhmiä, kerhoja ja tapahtumia. Vuonna 2025 perheohjaaja on osallistunut aktiivisesti kunnan lapsiperheille suunnattuihin tilaisuuksiin, kuten päiväkodin huoltajien iltaan, koulun Survival Games -vanhempainiltoihin, vanhempainraadoin toimintaan sekä eri tapahtumiin. Perheohjauksesta on tiedotettu perheille paperisin ja sähköisin materiaalein, ja Wilman kautta on tavoitettu valtaosa kunnan lapsiperheistä. Lisäksi perheohjaajan näkyvyyttä on lisätty säännöllisen sosiaalisen median viestinnän avulla.	
Tehdään lapsiperheille tarkoitettua arjen tuen palvelut näkyväksi yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tarjotaan matalan kynnyksen mahdollisuuksia palvelun hyödyntämiseen.	2025: Lapsiperheille tarkoitettuja Arjen tuen palveluja tehtiin aktiivisesti näkyväksi yhteistyössä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa. Arjen tuen palvelut esittäytyivät päiväkodin huoltajien illassa sekä koulun vanhempainillassa, ja palveluohjausta tehtiin varhaiskasvatuksessa sekä koulussa osana arjen työtä. Kärkölen perheohjaaja tekee tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen arjen tuen perheohjaajan kanssa; esimerkiksi Vauvaperheiden Sykkäin-ryhmä toteutetaan yhteistyössä, ja perheohjaaja ohjaa perheitä matalalla kynnyksellä arjen tuen palveluihin. Myös varhaiskasvatuksessa tehdään palveluohjausta Arjen tuen palveluihin. Arjen tuen palvelut ovat myös esitelleet toimintaansa opetushenkilöstölle ja oppilashuololle tarjoten neuvontaa palveluihin ohjaamisesta, ja palveluesitteitä on jaettu henkilöstölle ja perheille. Arjen tuen työntekijä on osallistunut koululla pidettävään Juttutupa-toimintaan, ja palveluilla on ollut mahdollisuus hyödyntää koulun tiloja tapaamisiin. Lisäksi arjen tuen palvelut ovat tehneet sovitusti yhteistyötä myös oppilashuoltopalveluiden kanssa, ja tuki on räätälöity vastaamaan perheiden yksilöllisiä tarpeita.	

Toteutetaan kuraattoripalveluiden Friends- ja Cool-Kids-ohjelmia, joilla vahvistetaan lasten tunne- ja sosiaalisia taitoja sekä tuetaan vanhempia lapsen hyvinvoinnin ja arjen haasteiden kohtaamisessa.	2025: Kuraattoripalveluissa toteutettiin sekä Friends- että Cool Kids -ohjelmia. Friends-ohjelma toteutui Kärkölän Yhtenäiskoululla neljän ryhmän osalta 1.–2. ja 4.–5. luokka-asteilla. Ryhmät kokoontuivat 8–10 kerran viikoittaisina tunteina luokkaan. Tunteja ohjasi koulutettu opettaja–kuraattoripari. Friends-ohjelman tavoitteena on ehkäistä ahdistuneisuutta, tukea ja kehittää tunnesäätelytaitoja ja vahvistaa resilienssiä. Ohjelma on tutkimustietoon pohjautuva menetelmä, joka yhdistää lapsen yksilölliset taidot ja perheen tuen (sisältää tuntiharjoittelun, kotitehtävät, vanhempien tapaa-miset). Jatkossa menetelmän kohdentamista oikea-aikaisesti on tärkeää vahvistaa ja laajentaa sen käyttöä esi-, ala- ja yläkouluun. Lisäksi on tarpeen arvioida työkirjojen hankintaa monisteiden käytön sijaan. Cool Kids -menetelmä toteutettiin valikoidulle yläkouluikäisten pienryhmälle yhteistyössä kuraattorin ja hyvinvointialueen lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden sosiaalihoajaan kanssa. Menetelmä toteutui koulupäivän aikana kesto 2 h/tapaaminen, sisältäen 8 ryhmätapaamista, alkuhaastattelut ryhmään osallistumisesta nuori+ huoltaja sekä päätöstapaamisen nuori + huoltaja sekä kaksi vanhempien omaa vertaisryhmätapaamista (sisältää työkirjat nuorelle ja vanhemmalle, kotitehtäviä). Menetelmän keskiössä ahdistuksen hallinta, välttelevän käyttäytymisen vähentyminen, ja arjen toimintakyvyn paraneminen. Mahdollista toteuttaa yksilö- ja ryhmämuotoisena menetelmänä ala- ja yläkouluikäiselle lapselle ja heidän vanhemmilleen.
Sisällytetään opiskeluhoitopalveluihin ohjattuja omahoito-ohjauksia ja psykoedukaatiotapaamisia, joihin huoltajat voivat osallistua aktiivisesti lapsen hyvinvoinnin tukemiseksi joko yhdessä lapsen kanssa tai erillisissä huoltajille suunnatuissa tapaamisissa.	Opiskeluhoitopalveluihin sisällytettiin ohjattuja omahoito-ohjauksia ja psykoedukaatiotapaamisia opetussuunnitelman ja opiskeluhoillon tavoitteiden mukaisesti. Kouluterveydenhoidossa ja kuraattoripalveluissa toteutettiin pysyvänä toimintatapana ohjattua omahoitoa (OOH), IPC-työskentelyä sekä Nuorten Navin menetelmiä. Kuraattori ja kouluterveydenhoitaja hyödynsivät Mielenterveystalon yli 25 ohjattua omahoito-ohjelmaa, jotka toimivat yksilötyöskentelyn tukena. Ohjattuihin omahoitoprosesseihin sisältyi 1–5 tapaamista, joissa käsiteltiin psykoedukaatiota, motivointia, yhteistä työskentelyä ja tilanteen arviointia. Vaikuttavuutta arvioitiin sanallisesti ja tarvittaessa mittareita hyödyn-täen. Yhteistyö huoltajien kanssa toteutui sovitusti joko yhdessä oppilaan kanssa tai erillisissä huoltajatapaamisissa. Koulun henkilöstölle on jaettu Mielenterveystalon Kouluyhteisö-materiaaleja, joiden avulla on mahdollista vahvistaa koulun valmiuksia tukea oppilaiden hyvinvointia arjessa. Tämän jalkauttamiseen tulee kiinnittää jatkossa enemmän huomiota. Huoltajien osallisuutta tulee kehittää esimerkiksi suunnittelemalla teemallisia ohjatun omahoidon iltoja, joiden tavoitteena on vahvistaa vanhemmuuden taitoja, tarjota vertaistukea ja lisätä ymmärrystä omahoidon menetelmistä. Lisäksi yksilötapaamisissa hyödynnettiin Chillaa-sovellusta, joka tukee nuoren sosiaalisen jännityksen lievittymistä, itsetunnon vahvistumista ja stressinhallintaa. Sovelluksen laajempaa käyttöä luokkakohtaisina esittelyinä 4.–9. luokille sekä huoltajille suunnattuna tiedotteena on pohdittu opiskeluhoitoryhmässä.

Varmistetaan lapsiperhepalveluiden oikea-aikainen saatavuus ja kohdentuminen eri elämäntilanteissa hyödyntämällä varhaista palvelutarpeen arviointia, moniammatillista yhteistyötä, palveluohjausta ja perheiden osallisuutta.	2025: Kärkölässä on käytössä Perhekeskustiimi-malli, jonka kautta perhe voi saada moniammatillisen tuen erilaisissa haasteissa. Kunnan perheohjaajalle saa nopeasti keskusteluaikoja, ja hän ohjaa perheitä tarvittaessa muiden palveluiden piiriin sekä toteuttaa perheiden toiveiden pohjalta erilaisia ryhmätoimintaa. Lapsiperheille järjestetään päivähoitopaikka perheen tarpeen mukaan. Varhaiskasvatuksessa palveluohjaus ja kaksi kertaa vuodessa päivitettävät varhaiskasvatussuunnitelmat tukevat lapsen tarpeiden varhaista tunnistamista. Tarvittaessa otetaan matalalla kynnyksellä puheeksi huoltajien kanssa, jos nousee huoli lapsesta. Päiväkodin henkilöstö tekee moniammatillista yhteistyötä lapsen tarpeen mukaan. Perheiden osallisuutta vahvistetaan arjen vuoropuhelulla ja osallistumisella päiväkodin toimintaan. Kunnan verkkosivuille koottu lapsiperheiden palvelukartta- ja opas helpottaa palveluiden löytämistä ja tukee oikea-aikaista ohjausta. Kouluterveydenhuollossa hyödynnetään Nuorten Navi -palvelua, kouluterveyskyselyjä, poissaoloseurantaa ja lomakkeistoja moniammatillisessa tuen tarpeen arvioinnissa.	
Edistetään perheiden yhteisiä vapaa-ajanviettomahdollisuuksia järjestämällä tapahtumia ja toimintaa lapsiperheille sekä tuemalla yhteisöllistä toimintaa.	2025: Perheohjaus on järjestänyt perheille monipuolista ryhmätoimintaa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Avoin varhaiskasvatus ja iltaperhekahvila ovat viikoittaisia kohtaamispaikkoja perheille. Lisäksi on ollut mm. Perheiden liikuntakerho, kokkikurssi, Sylikkäin-ryhmä vauvaperheille, kesäperhekahvila sekä retkiä ja tapahtumia. Syksyn aikana kävijämäärät ovat nousseet. Luistelujään käyttäminen päiväkodin toiminnassa lisää myös perheiden yhteisiä liikuntamahdollisuuksia luistellen tai vastaavasti hiihtäen kentän ympäri. Valaistu luistelujää on käytettävissä iltaisin ja viikonloppuisin. Lapsen oikeudet-viikon tapahtumien tavoitteena on ollut vahvistaa lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta ja yhteistä aikaa. Tiedotetaan Kärkölän kunnan tarjoamista harrastusmahdollisuuksista ja yhteisistä tilaisuuksista perheitä Wilma-viesteillä ja kunnan eri viestintäkanavissa.	
Kehitetään vertaisryhmätoimintaa sekä vahvistetaan vanhempainraadin toimintaa osana yhteisöllistä vanhemmuuden tukea.	2025: Perheohjauksen erilaiset ryhmät sekä lapsiperheiden kohtaamispaiikat (avoin varhaiskasvatus ja perhekahvila) tarjoavat vertaistoimintaa lapsiperheille. Vuonna 2025 käynnistyi vanhempainyhdistyksen ja kunnan yhteistyönä Vanhempainraati, joka on avoin keskustelufoorumi kärköläisten lapsiperheiden huoltajille. Vuonna 2025 vanhempainraati kokoontui kaksi kertaa. Vuodelle 2026 tavoitteena 3 vanhempainraadin kokoontumista. Osallistujamäärät ovat kasvaneet tasaisesti.	

Tavoite: Edistetään terveellisiä elintapoja ja mielen hyvinvointia vahvistamalla lasten ja nuorten arjen hyvinvointia sekä ehkäisemällä haitallisia käyttäytymismalleja.

Hyvinvointia ja terveyttä edistävät elintavat ovat vahvistuneet ja terveyserot kaventuneet. Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuus ja fyysinen toimintakyky ovat parantuneet. Päihteiden ja nikotiinituotteiden riskikäyttö sekä kokeilut ovat vähentyneet, ja raittius on lisääntynyt. Pelaamisen riskikäyttö on vähentynyt. Elämään tyytyväisyys on kasvanut ja psyykinen kuormitus vähentynyt.

Vastuutaho ja toteuttajat: Sivistys- ja hyvinvointilautakunta – hyvinvointikoordinaattori, kasvatus- ja opetusjohtaja, varhaiskasvuspäällikkö, liikuntahankekoordinaattori, nuorisopalvelut, ruokapalvelut, perusopetus ja varhaiskasvatus, opiskeluhoitoon henkilöstö.

Mittarit: Toteutuneet toimenpiteet ja niiden määrä, osallistujamäärät, viestinnän määrä ja tavoitavuus, oppilaiden kokeilu terveydentilasta (%), Alle 8 tuntia nukkuvat (% 8.–9. lk.), ei syö aamupalaa arkisin (% 4.–5. lk.), ei syö koululounasta päivittäin (% 8.–9. lk.), mielialaoireet viimeisen 2 viikon aikana (% 4.–5. lk.), masennusoireilu vähintään 2 viikkoa (% 8.–9. lk.), elämään tyytyväiset oppilaat (% 4.–5. ja 8.–9. lk.), vaikeuksia vähentää netin käyttöä (% 4.–5. lk.), tupakka- tai nikotiinituotteiden kokeilu (% 4.–5. lk.), raittiiden osuus (% 8.–9. lk.), humalajuominen vähintään kerran kuukaudessa (% 8.–9. lk.), huumeiden kokeilu (% 8.–9. lk.), liikkuu vähintään tunnin päivässä (% 4.–5. ja 8.–9. lk.), MOVE-mittauksen tulokset (% 5. ja 8. lk.), ylipainoisten osuus (% 8.–9. lk.), Nykytila.fi-kartoituksen tulokset, maakunnallinen päihdetilannekysely, Virkkula-toimintamallin kehittäminen ja käyttöönoton toteutuminen.

Toimenpide	Toteuma	Tilanne
Kootaan ehkäisevän työn palvelut kunnan kotisivuille, mikä helpottaa palveluiden ja erilaisten tukitoimien piiriin pääsemistä.	2025: Työskentely on aloitettu ja sen on tarkoitus valmistua kevään 2026 aikana.	
Jaetaan tietoa ja viestitään kunnallaisille terveellisistä elintavoista ja mielenhyvinvoinnin teemoista mm. erilaisissa yksilö- ja ryhmätapaamisissa (esim. lapsiperheille suunnatut ryhmät ja avoin varhaiskasvatus), osana eri oppiaineita, erilaisten tapahtumien ja tilaisuuksien, teemapäivien ja viikkojen yhteydessä (5. ja 7. luokkalaisten selviytymispelit, hyvinvointipäivä, alueelliset ja valtakunnalliset kampanjat jne.)	2025: Kunnassa on jaettu tietoa terveellisistä elintavoista ja mielenhyvinvoinnista monipuolisesti erilaisten ryhmä- ja yksilötapaamisten sekä tapahtumien avulla. Perheohjaus järjesti marraskuussa perheiden kokkikurssin, joka innosti lapsiperheitä terveelliseen kokkailuun ja yhdessä tekemiseen. Avoimessa varhaiskasvatuksessa ja iltaperhekahvilassa on pidetty hyvinvoinnin teemakertoja ja teemoihin liittyviä asiantuntijavierailuja, kuten lapsiperheen taloudesta, arjen kuormitustekijöistä ja vauvan unesta. Lisäksi liikuntapalvelut ja perheohjaus toteuttavat koko perheen liikuntakerhoa, joka tukee lapsiperheiden yhteistä liikumista. Varhaiskasvatuksessa hyödynnetään Eläinlasten Rauhametsä -materiaalia tunne- ja arjentaiteiden harjoitteluun sekä Liikenneopas-materiaalia liikennekasvatukseen. Vuokkoharjun päiväkodissa lapsille opetetaan terveiden elintapojen, ravinnon ja unen merkitystä osana päivittäistä toimintaa. Yhteistyössä Salpakierto Oy:n kanssa toteutettu Messi Menninkäisen kierrätysaiheinen vierailu toi lapsille tietoa ympäristöstä ja arjen vastuullisista valinnoista. Koululaisille ja huoltajille suunnattua viestintää on toteutettu 5. luokkalaisten ja heidän vanhempainseminaaripäivä-illalla, joka keskittyi terveellisiin elintapoihin ja mielenhyvinvoinnin teemoihin. Hyvinvointipäivässä, eri kampanjoissa ja teemapäivissä sekä asiakastapaamisissa kunnan palveluissa on käsitelty samoja aiheita. Lisäksi teemoja on nostettu esiin etävanhempainilloissa, terveydenhoitajan tiedotteissa ja ruokaraadin kehittämällä teemaviikoilla.	
Tarjotaan elintapaohjausta yksilö- ja ryhmätapaamisissa sekä	2025: Elintapaohjausta on tarjottu monialaisesti sekä yksilö- että ryhmätapaamisissa. Perheohjauksessa elintapoihin liittyviä teemoja käsitellään osana	

osana liikuntaneuvonnan tapaa-	yksilö- ja ryhmämuotoista ohjausta, ja perheitä ohjataan tarvittaessa eteen-	
misia.	päin oikeiden palveluiden piiriin. Terveystieteiden kuraattori antaa elintapaohjausta yksilötapaamisissa sekä tiedotteiden kautta, ja oppilashuollon kuraattori ja psykologi tukevat nuorten hyvinvointia ohjauksella, joka sisältää myös terveellisiin elintapoihin liittyviä näkökulmia. Kunnan liikuntahankekoordinaattori tarjoaa elintapaohjausta liikuntaneuvonnan yhteydessä, ja nuorten työpajalla elintapaohjaus toteutuu osana arjen toimintaa ja työpajatyöskentelyä.	
Kehitetään MOVE-polku lasten ja nuorten fyysisen toimintakyvyn parantamiseksi ja tulosten käsittelemisen ja seurannan tueksi.	2025: MOVE-polun kehittäminen on suunnitteilla osana koulupäivän liikunnallistamista.	
Aktivoidaan lapsia ja nuoria välitunti- ja koulumatkaliikuntaan sekä vapaa-ajalla tapahtuvaan liikkumiseen varhaiskasvatukseen ja koulun henkilökunnan sekä liikuntapalveluiden yhteistyönä, esim. erilaiset kampanjat ja matalan kynnyksen liikuntaryhmät sekä Harrastamisen Suomen mallin -kerhotoiminta.	2025: Kunta aktivoi lapsia ja nuoria liikkumaan yhteistyössä varhaiskasvatukseen, koulun henkilöstön ja liikuntapalveluiden kanssa. Varhaiskasvatuksessa lasten arkeen sisältyy monipuolista liikkumista retkeilyn, leikki- ja liikuntapaikkojen, metsien ja muiden lähiympäristöjen kautta. Liikuntapalvelut tukevat toimintaa tarjoamalla mahdollisuuksia esimerkiksi liikuntahallivuoroihin, luisteluun ja hiihtoon. Varhaiskasvatus osallistui syksyllä 2025 myös Jekku-Jänön seikkailuviikkoon, ja Vuokko-harjun päiväkodin Jekku-Jänö-vierailu toteutettiin yhteistyössä Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry:n kanssa. Lisäksi liikuntapalveluiden ja perheohjauksen järjestämä Koko perheen liikuntakerho on tarjonnut matalan kynnyksen mahdollisuuden yhteiseen liikkumiseen. Kouluissa liikkumista tuetaan välituntisin erilaisten leikkien ja pelien avulla, ja hyllypallo on säilynyt keuhkosuosikkina. Sekä sisä- että ulkoikäyttöön on hankittu liikuntavälineitä, ja puhelimettomat välitunnit ovat lisänneet oppilaiden liikkumista. Kouluterveydenhuolto tukee liikunnallista elämäntapaa terveystarkastuksissa tehtävillä mini-interventioilla sekä ohjaamalla oppilaita liikuntaneuvontaan.	
Tehostetaan ruokakasvatusta varhaiskasvatuksessa ja koulussa: Ruokakasvatuksen tavoitteet kirjataan osaksi lukuvuosi- ja toimintasuunnitelmia. Kasvatushenkilöstö toimii esimerkkinä ruokailussa syömällä samaa ruokaa lasten kanssa. Ruokailukäytännöistä sovitaan yhdessä kasvattajien ja ruokahuollon kanssa. Fyysiset puitteet, kuten linjastot ja tarjoiluvaunut, mitoitetaan lapsille sopiviksi. Ruokalistaan tutustutaan päivittäin yhdessä lasten kanssa kuvien avulla. Sapere-ruokakasvatusmenetelmän käyttö. Ruokapalvelutyöntekijät osallistuvat ruokakasvatukseen esimerkiksi vierailuilla ja makuraadeissa.	2025: Varhaiskasvatuksessa on tehostettu ruokakasvatusta suunnitelmallisesti. Päiväkodeissa hyödynnetään Sapere-ruokakasvatusmenetelmää, jonka avulla lapset tutustuvat ruokiin aistien kautta ja saavat tukea terveellisten ruokailutottumusten omaksumiseen. Vuokko-harjun päiväkodissa kokoontuu säännöllisesti ruokakasvatuksen tiimi, joka on tehnyt Nykytila.fi-arvioinnin pohjalta kehittämistoimia, kuten linjaston ja ruokailun aikataulujen tarkentamista. Tiimi on myös toteuttanut erilaisia teemaviikkoja, kuten hedelmäteemaviikon, sekä järjestänyt yhdessä keittiöhenkilöstön kanssa makuraadin, jossa maisteltiin sadonkorjuukauden juureksia ja vihanneksia. Kasvatushenkilöstö toimii ruokailussa esimerkkinä syömällä samaa ruokaa lasten kanssa. Syksystä 2025 alkaen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ruokailua valvovaa henkilöstöä koskee verotusarvoruokailu-etuus. Vuokko-harjun päiväkodissa otettiin joulukuussa 2025 käyttöön matala linjasto kahdelle 3–5-vuotiaiden ryhmälle. Linjasto lisää lasten omatoimisuutta ja opettaa annostelemaan ruokaa suhteessa omaan näläntunteeseen. Aikuiset auttavat tarvittaessa niitä lapsia, jotka eivät vielä yllä linjastoon. Lapsilta saatu palaute on ollut myönteistä, ja linjaston käyttöönotto on lisännyt vuorovaikutusta keittiöhenkilöstön kanssa.	

Henkilöstöä koulutetaan ruokakasvatukseen, ja varmistetaan riittävät resurssit sen toteuttamiseen. Kehitetään kouluruokailua ja ruokakasvatusta oppilaiden osallisuutta hyödyntäen ruokakasvatustyöryhmän kautta.		
Otetaan käyttöön ja kehitetään Virkkula-toimintamallia varhaiskasvatuksessa lasten hyvinvoinnin vahvistamiseksi.	2025: Virkkula-mallia on aloitettu muutaman lapsen kanssa. Päiväkodin heireillä olevat lapset kootaan kaikki samaan ryhmään. Heitä ohjaa yksi lastenhoitaja. Hereillä olevia lapsia voi olla esimerkiksi vuorohoidon vuoksi, terveydellisistä syistä tai perhetilanteen vuoksi (yksilöllisyys).	
Tarjotaan oppilaille yksilöllisiä ja yhteisöllisiä kuraattori palveluita koulupäivän aikana. Toteutetaan Friends- ja Coolkids-menetelmiä mielenterveyden tukemiseksi. Tehdään suunnitelmallista ja tavoitteellista yhteistyötä kuraattorin ja opettajien välillä oppilaiden hyvinvoinnin edistämiseksi ja järjestetään 9. luokan oppilaille yksilölliset tapaamiset kuraattorin ja oppilaanohjaajan kanssa.	2025: Koulussa tarjotaan oppilaille yksilöllisiä ja yhteisöllisiä kuraattoripalveluita koulupäivän aikana. Kuraattori toimii koululla sosiaalityön asiantuntijana ja edistää oppilaiden sosiaalista hyvinvointia, oppimisedellytyksiä ja vuorovaikutussuhteita tiiviissä yhteistyössä opetushenkilöstön kanssa. Yhteisöllisessä työssä kuraattori tunnistaa ja ratkoo ryhmäilmiöitä, kuten kiusaamista, yksinäisyyttä ja työrauhaan liittyviä haasteita, sekä tukee luokkien vahvuuksia. Lisäksi kuraattori pitää oppitunteja ilmiöpohjaisilla teemoilla hyödyntäen erilaisia menetelmäosaamista huomioiden oppilaiden osallisuuden. Kuraattorin yksilötyöllä tuetaan yksittäisen oppilaan ja hänen perheensä yksilöllisiä tuen tarpeita. Työ sisältää matalan kynnyksen keskustelutukea, palveluohjausta, kriisityötä sekä psykososiaalista tukea (mm. poissaolot, motivaatio tai haasteet ihmissuhteissa). Kuraattori on tavattavissa koululla 3–4 päivänä viikossa ja toimii aktiivisena jäsenenä koulun oppilashuoltoryhmässä yhdessä kouluterveydenhoitajan, opetushenkilöstön ja koulunuorisotyön kanssa. Yhteistyötä opettajien kanssa kehitetään edelleen ”yhteisopettajuuden” mallin mukaisesti kaikilla luokka-asteilla. Mielenterveyden edistämiseksi toteutetaan Friends- ja CoolKids-menetelmiä. Tehdään suunnitelmallista ja tavoitteellista yhteistyötä kuraattorin ja opettajien välillä oppilaiden hyvinvoinnin edistämiseksi. 9. luokan oppilaille järjestetään yksilölliset tapaamiset kuraattorin ja oppilaanohjaajan kanssa jatko-opintojen ja hyvinvoinnin tukemiseksi. Lisäksi kuraattori ja opinto-ohjaaja ovat toteuttaneet Voimakehä-työskentelyä, jota jatketaan pienryhmämuotoisena työskentelynä. Menetelmän avulla vahvistetaan oppilaiden itsetuntemusta ja autetaan tunnistamaan heidän laaja-alaisia vahvuuksiaan.	

Toteutetaan laajoja terveystarkastuksia oppilaiden hyvinvoinnin ja tuen tarpeiden tunnistamiseksi ja tarjotaan IPC-menetelmään ja ohjattuun omahoitoon perustuvaa keskustelutukea kouluterveydenhoitajan toimesta nuorten psyykkisen hyvinvoinnin vahvistamiseksi.	2025: On toteutettu laajoja terveystarkastuksia oppilaiden hyvinvoinnin ja tuen tarpeiden tunnistamiseksi ja tarjottu IPC-menetelmään ja ohjattuun omahoitoon perustuvaa keskustelutukea kouluterveydenhoitajan toimesta nuorten psyykkisen hyvinvoinnin vahvistamiseksi.	
Tarjotaan matalan kynnyksen keskusteluapua ja ohjausta lapsille, nuorille ja perheille esim. Juttutupa, Iltasumppi, kohtaamispaikat.	2025: Lapsille, nuorille ja perheille on tarjolla matalan kynnyksen keskusteluapua ja ohjausta. Päiväkodin työntekijät tarjoavat huoltajille keskusteluapua lasten tuonti- ja hakutilanteissa ja pyydettyä myös muulloin sekä palveluohjausta tarvittaessa muihin palveluihin. Yksilöllinen perheohjaus ja perheohjauksen erilaiset ryhmät sekä lapsiperheiden kohtaamispaikat tarjoavat perheille matalankynnyksen keskusteluapua. Yhtenäiskoulussa järjestetään viikoittain matalan kynnyksen juttutupatoimintaa ja nuorille aikuisille on järjestetty avointa Iltasumppi-toimintaa. Lapsille ja nuorille on tarjolla matalan kynnyksen keskusteluapua ja ohjausta myös nuorisopalveluiden eri toiminnoissa, joissa on aina saatavilla tuttuja ja turvallisia aikuisia.	

Tavoite: Tavoitetaan syrjäytymisvaarassa olevat henkilöt ja tuetaan heidän hyvinvointiaan ohjaamalla heidät tarkoituksenmukaisiin palveluihin ja yhteisöihin.

Syrjäytymisvaarassa olevat tunnistetaan varhain, ja he saavat oikea-aikaista tukea sekä ohjausta palveluihin. Osallisuus ja osallistuminen yhteisölliseen toimintaan ja palveluihin lisääntyy, ja yksinäisyys ja syrjäytymisen riskit vähenevät.

Vastuutaho ja toteuttajat: Sivistys- ja hyvinvointilautakunta – kasvatusta ja opetusjohtaja, varhaiskasvatuspäällikkö, rehtori, perheohjaaja, hyvinvointikoordinaattori, varhaiskasvatus ja perusopetus, opiskeluhoito, nuorisopalvelut, kunnan työllisyyspalvelut.

Mittarit: Tapahtumien ja harrastusten määrä sekä osallistujamäärät, lasten ja nuorten kuulemistilaisuuksien ja kyselyiden toteutusaste, osallistuvan budjetoinnin ja asiakasraatien osallistujamäärät, osallistujilta kerätty palaute, Ohjaamo/Kohtaamo-toiminnassa asioineiden määrä vuositasona, asiakaspalautteet, tehtyjen toimenpiteiden toteuma, matalan kynnyksen palveluiden ja kohtaamispaikkojen kävijämäärät, syrjäytymisvaarassa olevien määrä vrt. tavoitetut nuoret vuositasona, eteenpäin ohjattujen nuorten määrät toimenpidetasolla, nuorilta kerätty palaute toiminnan vaikuttavuudesta, viestinnän ja tiedottamisen määrä ja tavoitavuus.

Toimenpide	Toteuma	Tilanne

Edistetään yhteisöllisyyttä ja osallisuutta järjestämällä erilaisia tapahtumia ja tarjoamalla monipuolisia harrastusmahdollisuuksia. Mahdollistetaan lasten ja nuorten osallistuminen ja vaikuttaminen palveluiden suunnitteluun esimerkiksi vuosittaisilla kuulemistilaisuuksilla, kyselyillä, osallistuvalla budjetoinnilla, edustuksellisilla foorumeilla ja asiakasraadeissa.	2025: Kunnassa edistettiin yhteisöllisyyttä ja osallisuutta järjestämällä erilaisia tilaisuuksia ja tapahtumia eri-ikäisille kuntalaisille sekä tarjoamalla erityisesti lapsille ja nuorille mahdollisuuksia vaikuttaa heitä koskevien palveluiden ja ympäristöjen suunnitteluun. Lasten ja nuorten yhteisöllisyyttä ja osallisuutta vahvistettiin lasten oikeuksien viikolla järjestetyillä laaja-alaisilla kuulemistilaisuuksilla, joissa lapset ja nuoret pääsivät esittämään näkemyksiään kuntapäätäjille Lapsiystävällisen kunnan näkökulmasta. Kuulemisista laadittiin koonnit, jotka toimitetaan kevään 2026 aikana kunnan toimielinten käsittelyyn. Päätetyistä toimenpiteistä tiedotetaan kohderyhmille heidän ikätasonsa mukaisesti. Varhaiskasvatusikäiset lapset valmistelivat päätäjille omat ehdotuksensa päiväkodin pihan sekä tulevaisuudessa mahdollisesti purettavan koulurakennuksen alueen kehittämisestä. Lisäksi kunta kuulee lapsia ja nuoria vuosittain leikkipaikkojen ja vapaa-ajanviettopaikkojen suunnitteluun ja kehittämiseen liittyen, mikä vahvistaa systemaattisesti heidän osallisuuttaan ja vaikuttamismahdollisuuksiaan kunnan palveluissa. Vanhempainyhdistys järjestää vuosittain Yhtenäiskoululla osallistuvan budjetoinnin, jonka kautta lapset ja nuoret pääsevät vaikuttamaan opiske-luympäristön viihtyisyyteen. Vuonna 2025 kunnassa käynnistettiin myös kumppanuuspöytämalli, johon kutsuttiin mukaan kuntalaisia ja muita toimijoita edistämään yhteistä vuoropuhelua ja kehittämistyötä.	
Kehitetään Ohjaamo/Kohtaamotoimintaa vastaamaan paikkakunnan ja kohderyhmien tarpeita.	2025: Ohjaamo/Kohtaamo -toimintaa on järjestetty vuoden aikana n. 20 kertaa. Palvelussa ei käynyt asiakkaita vuoden 2025 aikana. Palvelun jatkoa ja toteutustapaa mietitään keväällä 2026.	
Lisätään kohdennettua viestintää ja tiedotusta palveluista eri kohderyhmille, jotta tieto palveluista tavoittaa kaikki tarvitsevat.	2025: Varhaiskasvatus on aloittanut Vuokko-harjun päiväkodin viestinnän kehittämistä syksyllä 2025. Huomiota kiinnitetään nettisivujen ajantasaiseen päivittämiseen. Kuntaan muuttaville perheille ja ensimmäisen lapsen päivähoitoa suunnitteleville nettisivut ovat ensisijainen tiedonlähde tarjolla olevista varhaiskasvatuksen palveluista. Kohdennettua viestintää tehdään säännöllisesti Wilma-viesteinä huoltajille ja Instagram-viestejä julkaistaan varhaiskasvatuksen päivittäisestä toiminnasta. Tapahtumista, ruokalistaista ym. Viestitään Wilma-viestien lisäksi ryhmien ovissa ja ilmoitustauluilla. Päiväkodilla on käytössä myös Pedanet. Päivittäin huoltajille kerrotaan lapsen päivästä lapsen noutotilanteessa. Perheohjauksen toiminnoista viestitään varhaiskasvatuksen sekä koulun huoltajille Wilman kautta. Lisäksi päivitetään sosiaalisen median kanavia ja kunnan kalenteria sekä tulostetaan paperisia mainoksia ja levitetään niitä esim. Neuvolan, kaupan ja seurakuntakeskuksen seinälle. Vauvaperheiden Sylikkään-ryhmän mainostuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä neuvolan kanssa.	

	Myös kunnan muista palveluista viestitään aktiivisesti kunnan eri viestintävälineissä, kohdentaen tiedotusta eri kohderyhmien tarpeiden mukaisesti. Kunnan tapahtumakalenterin käyttöä on aktivoitu. Edelleen haasteena on kuitenkin se, miten tieto tavoittaisi kaikki sitä tarvitsevat.	
Vahvistetaan matalan kynnyksen palveluita kehittämällä nivelvaiheyhteistyötä, jalkautuvaa työtä, kohtaamistoimintaa ja matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja.	2025: Matalan kynnyksen palveluita vahvistettiin tarjoamalla eri kohderyhmille saavutettavia kohtaamispaikkoja ja tukea. Lapsiperheille järjestettiin perheohjauksen ryhmiä, avointa varhaiskasvatusta ja iltaperhekahvila, jotka tarjosivat matalan kynnyksen ohjausta ja vertaistukea. Lapsille ja nuorille oli tarjolla avointa talotoimintaa, ja ikääntyville senioripalveluiden toimeliaisuusuhetket sekä muut ryhmätoiminnot toimivat yhteisöllisinä kohtaamispaikkoina. Nuorille aikuisille järjestettiin maksutonta ja ohjattua Iltasumppi-toimintaa 1–2 kertaa kuukaudessa.	
Tehostetaan moniammatillista yhteistyötä esimerkiksi koulun, nuorisopalveluiden, työvoimapalveluiden, toisen asteen oppilaitosten ja sote-palveluiden välillä.	2025: Moniammatillista yhteistyötä tehdään eri toimijoiden välillä useissa verkostoissa ja työryhmissä, mutta rakenteet eivät vielä muodosta yhtenäistä kokonaisuutta. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi olisi tarpeen vahvistaa ja yhtenäistää yhteistyötä niin, että kaikki keskeiset toimijat (kunnan perusopetus, nuorisopalvelut, työllisyyspalvelut, hyvinvointialueen työllisyysalue sekä toisen asteen oppilaitokset) kokoontuisivat yhden yhteisen foorumin alle. Tavoitteena on tehostaa vuoropuhelua, parantaa tiedonkulkua nivelvaiheissa ja varmistaa, että nuorten tarpeisiin voidaan vastata kokonaisvaltaisesti ja oikea-aikaisesti.	
Kehitetään etsivää nuorisotyötä ja nuorten työpajatoimintaa vastaamaan entistä paremmin kohderyhmän tarpeita ja varmistetaan palveluiden jatkuvuus.	2025: Etsivällä nuorisotyöllä ja nuorten työpajatoiminnalla on keskeinen rooli syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tavoittamisessa ja tukemisessa. Palveluita on kehitetty asiakaslähtöisesti ja etenkin etsivän nuorisotyön osalta tavoitettavuus on ollut hyvää luokkaa. Nuorten työpajalle on kehitetty uusi valmennusmalli, nuorten työelämävalmennus, joka on ollut käytössä elokuusta 2025 lähtien. Yhteistyötä P-H:n työvoimapalveluiden kanssa on kuluneen vuoden aikana pyritty tiivistämään asiakasohjautuvuuden parantamiseksi, mutta siinä on edelleen haasteita.	
Kehitetään varhaisen tunnistamisen toimintamalli, jossa koulun, nuorisotyön ja opiskeluhuollon ammattilaiset kokoavat säännöllisesti tietoa oppilaiden hyvinvoinnista ja poissaoloista, ja tunnistavat yhdessä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ne nuoret, jotka ovat vaarassa syrjäytyä ja hyötyisivät yksilöllisestä tuesta ja ohjauksesta palveluihin tai muuhun yhteisölliseen toimintaan.	2025: Varhaisen tunnistamisen toimintamallia ei ole vielä kehitetty, mutta sen rakentamisen tarpeet on tunnistettu. Koulussa on havaittu tarve systemaattiselle mallille, jossa koulun, nuorisotyön ja opiskeluhuollon ammattilaiset kokoaisivat säännöllisesti tietoa oppilaiden hyvinvoinnista ja poissaoloista ja tunnistaisivat varhaisessa vaiheessa ne nuoret, jotka hyötyisivät yksilöllisestä tuesta tai ohjauksesta palveluihin. Kehittämistyössä on tunnistettu useita teemoja, jotka tulee sisällyttää osaksi tulevaa toimintamallia: Yhteyksien tunnistaminen oppimisvaikeuksien, neuroerityisyyden sekä psyykkisen ja käyttäytymiseen liittyvän oireilun välillä; oppilaiden itsetuntemuksen ja itsetunnon vahvistaminen luokkatasoisesti sekä yhteisöllisen opiskeluhuollon tuella; havainnointiin perustuva seuranta, kuten fiilismitarit, luokkakohtaiset kyselyt, aikuisten arjen havainnot ja läsnäolo oppilaiden arjessa; kouluun kiinnittymisen mallin (SKY) hyödyntäminen osana tulevaa rakennetta; turvallinen koulupäivä -hankkeessa mukana olo, jonka oppeja voidaan jatkossa kiinnittää mallin kehittämiseen.	

	Kehittämistyötä jatketaan ja tavoitteena on luoda yhtenäinen, moniammatillinen varhaisen tunnistamisen prosessi, joka mahdollistaa entistä varhaisempien tukitoimien käynnistämisen ja syrjäytymisriskissä olevien nuorten tunnistamisen.	
Lisätään nuorten ja huoltajien ymmärrystä syrjäytymisen riskeistä, tunnusmerkeistä ja tukimahdollisuuksista jakamalla selkeää aiheeseen liittyvää tietoa yhteistyössä koulun, nuorisotyön ja perhepalveluiden kanssa.	2025: Nuorten ja huoltajien ymmärrystä syrjäytymisen riskeistä, tunnusmerkeistä ja tukimahdollisuuksista tulisi lisätä suunnitelmallisesti. Toimenpiteen toteuttamiseen ei ole vielä ryhdytty, mutta kehittämistarpeet ja mahdolliset toteutustavat on tunnistettu.	

3.4 Työikäiset

Tavoite: Vähennetään työttömyyttä ja ehkäistään pitkäaikaistyöttömyyttä tarjoamalla yksilöllistä valmennusta, ohjausta ja tukea työikäisille kuntalaisille sekä tuetaan yrityksiä ja yhteisöjä kestävässä rekrytoinneissa.

Kunnan työttömyysaste on alle 10 %, yhä useampi työikäinen työllistyy pysyvästi ja kokoaikaisesti, ja kunnan palvelut täydentävät tehokkaasti Päijät-Hämeen työvoimaviranomaisten työtä paikallisesti kohdennetuilla ratkaisulla.

Vastuutaho ja toteuttajat: kunnanhallitus - kunnan työllisyys- ja kotoutumispalvelut, nuorten työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö

Mittarit: Tehtyjen toimenpiteiden toteuma, myönnettyjen kuntalaisien määrä; työttömyysjaksojen pituudet; työttömyyden ja sen seurausten hoitoon käytetyt varat; työttömyysaste aikuiset, alle 25-vuotiaat ja vieraskieliset; asiakasmäärät eri palveluissa ja asiakkaiden jatkosijoittuminen; toteutuneiden yrityskäyntien määrä, toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat (% vastaavan ikäisestä väestöstä), työllisyys- ja työkykytilastot.

Toimenpide	Toteuma	Tilanne
Tarjotaan yksilöllistä työhönvalmennusta työnhakuun, koulutukseen ja työelämään siirtymiseen sekä ohjataan palveluihin, jotka lisäävät, ylläpitävät tai palauttavat työkykyä.	Työhönvalmennusresurssia on vahvistettu syksyllä 2025 yhdellä työhönvalmentajalla. Työhönvalmennusasiakkaita vuonna 2025 oli 45 henkilöä. Valmennuksen päättäneistä 58 % siirtyi työelämään, koulutukseen, muuhun työllistymistä edistävään palveluun tai työ- ja toimintakykyyn nähden tarkoitukseenmukaiseen etuus- tai palveluratkaisuun. Palvelun laadun sekä tietoturvan parantamiseksi Kärkölässä otettiin 2025 käyttöön asiakastietojärjestelmä.	
Kehitetään Ohjaamon ja Kohtaamon matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluita.	2025: Moniammatillista Ohjaamo/Kohtaamo -toimintaa järjestetty vuoden aikana n. 20 kertaa. Työllisyyspalveluiden lisäksi mukana on ollut seurakunnan diakoni, liikuntaneuvoja, työnvälitysasiantuntija, etsivä nuorisotyö, nuorten yksilö- ja ryhmävalmentaja, sosiaaliohjaaja ja hyvinvointikoordinaattori. Palvelussa ei käynyt asiakkaita vuoden 2025 aikana. Palvelun jatkoa ja	

	toteutustapaa mietitään keväällä 2026. Markkinointiin on syytä kiinnittää huomiota vuoden 2026 aikana.	
Käynnistetään palvelu, jossa tarjotaan yksilö- ja ryhmävalmennusta yhdistettynä ohjattuun käytännön työhön ja tehdään yhteistyötä yritysten sekä kolmannen sektorin kanssa.	2025: Löydä oma urapolkusi -palvelu kehitettiin syksyn 2025 aikana, käynnistys tammikuussa 2026.	
Tarjotaan kuntalisää työnantajille madaltamaan rekrytointikynnystä ja tukemaan pysyviä työsuhteita.	2025: Kuntalisä yrityksille on käytettävissä. Kuntalisää haettu v. 2025 yhteen rekrytointiin. Kuntalisää on markkinoitu jokaisella 52 yrityskäynnillä sekä sähköpostitse yrityksille, erilaisissa yrittäjille suunnatuissa tilaisuuksissa ja lisäksi työhönvalmennusasiakkaille.	
Edistetään vieraskielisten työllistymistä tarjoamalla valmennusta, neuvontaa ja ohjausta palveluihin.	2025: Vieraskieliset kuntalaiset saavat työllisyyspalveluista työhönvalmennuspalveluita sekä yleistä palveluohjausta ja neuvontaa. Tätä palvelukokonaisuutta olisi tarpeen myös kehittää.	
Tuetaan nuorten työllistymistä tarjoamalla yksilöllistä ohjausta ja valmennusta, kehittämällä työpajatoimintaa sekä tarjoamalla kesätyöpaikkoja, yrittäjyyskasvatusta (4H) ja mahdollisuuksia osallistua työelämävalmiuksia vahvistaviin kottikoulutuksiin (esim. hygieniapassi).	2025: Nuorille tarjottu työhönvalmennusta ja nuorten työpajatoimintaa. Kesätyöpaikkoja kunnassa oli kesällä 2025 yhteensä 28 kpl. Yrityksille maksettavaa kesätyötukea haettiin yhteensä 26 nuorelle 10 eri yritykseen. Nuorten kesäyrittäjätukea haki ja sai 3 nuorta. 2026: Hygieniapassi koulutus toteutuu maaliskuussa 2026 ja 4H-yrittäjyyskoulutus toteutuu huhtikuussa 2026 nuorisopalveluiden ja työllisyyspalveluiden yhteistyössä.	
Koordinoidaan kuntoutus- ja eläkeprosesseja asiakaslähtöisesti ja tarjotaan tukea koko prosessin ajan.	2025: Työkyvyn kartoitus -palveluun ohjautui asiakkaita 8 kpl. Asiakkaiden kanssa on toteutettu yksilöllistä ja tarpeenmukaista palvelua. Prosessit ovat pitkäkestoisia, kestävät usein vuosia. Positiivinen tulos palvelun lopettaneista 50 %:lla.	
Kehitetään yhteistyötä ja yhteisiä toimintamalleja Päijät-Hämeen työvoimapalveluiden kanssa.	2025: Yhteistyötä kehitettiin koko vuosi 2025. Asiakasohjaus kunnan tuottamiin palveluihin käynnistyi hitaasti huhtikuussa, mutta parani syksyn aikana. Yhteisiä säännöllisiä palaveria pidetään niin kunnallisella kuin työllisyysaluetasolla työvoimaviranomaisen kanssa. Lisäksi toteutetaan yhteisiä palaveria TYM-asiantuntijan kanssa.	
Vahvistetaan yritysyhteistyötä tutustumalla paikallisiin yrityksiin ja niiden tarpeisiin sekä kohtautetaan yrityksiä ja työnhakijoita.	2025: Yritysvierailuja tehtiin 52 kpl pääosin syksyn aikana. Yrityksistä saadut piilotyöpaikat ja työkokeilupaidat välitettiin Päijät-Hämeen työvoimaviranomaiselle ja tietoja hyödynnetty työhönvalmennuksessa. Yritysten työharjoittelupaikoista välitetty tieto koulutusorganisaatioille.	

3.5 Ikäihmiset

Tavoite: Vahvistetaan ikääntyneiden ja ikääntyvien kuntalaisten osallisuutta, toimintakykyä ja hyvinvointia tukemalla yhteisöllisyyttä, ehkäisemällä yksinäisyyttä ja syrjäytymistä.

Kärkölässä ikääntyneet ja ikääntyvät kuntalaiset kokevat olonsa osallisiksi ja arvostetuiksi. Heillä on mahdollisuus osallistua yhteisön toimintaan, ylläpitää toimintakykyään ja hyvinvointiaan sekä elää turvallista ja mielekästä arkea. Kotona asuminen mahdollistetaan mahdollisimman pitkään yhteistyössä kolmannen sektorin ja vapaaehtoisten kanssa.

Vastuutaho ja toteuttajat: sivistys- ja hyvinvointilautakunta - senioripalvelut, senioriohjaaja, hyvinvointikoordinaattori ja liikuntahankekoordinaattori.

Mittarit: Ryhmätoimintojen ja tapahtumien määrä (sis. myös matalan kynnyksen ryhmät, digiryhmät, verkostoitumislaisuudet), osallistujamäärät toiminnassa ja tapahtumissa, senioriohjaajan panos: ohjaus- ja neuvontakontaktien määrä, ryhmien ja kontaktien toteutuminen suhteessa resursseihin, yhteistyö ja verkostot: yhteistyössä järjestettyjen toimintojen määrä, yhteistyötahojen määrä (ml. kunnan sisäiset palvelut: hoiva, liikunta, fysioterapia), asiakaspalaute ja koettu hyöty, hyvinvointia tukevat erityistoimenpiteet: liikuntaneuvonnan ja tasapainoryhmien toteutuminen, selkokielisen materiaalin jakelu (digipalvelut). Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet (% vastaavan ikäisistä), yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet (% vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä), omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana (% vastaavan ikäisistä), täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet (% vastaavan ikäisistä), lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä (% vastaavan ikäisistä).

Toimenpide		Tilanne
Järjestetään fyysistä ja psyykkistä toimintakykyä tukevia ryhmätoimintoja , jotka vahvistavat sosiaalista osallisuutta ja hyvinvointia.	2025: Senioreille suunnatut toimeliaisuushetket ovat toteutuneet säännöllisinä ryhmätapaamisina. Niissä on vahvistettu fyysistä ja psyykkistä toimintakykyä muun muassa ohjatuilla jumppaharjoitteilla, aivojumppalla, koordinaatiota kehittäville tehtäville, keskusteluilla ja muistelulla. Ryhmissä on käsitelty myös ajankohtaisia asioita sekä tarjottu ohjeistusta ja opastusta arjen sujuvuutta tukeviin teemoihin. Toiminta on tukenut osallistujien sosiaalista osallisuutta ja hyvinvointia.	
Mahdollistetaan toiminnan toteutus varaamalla riittävät resurssit , kuten senioriohjaajan (geronomi YAMK) työpanos, ja huolehtimalla esteettömyyden ja turvallisten tilojen saatavuudesta .	2025: Kunnan taloudellisen tilanteen vuoksi henkilöstöresurssit vähenivät kestävästi 2025 alkaen kahdesta työntekijästä yhteen. Tästä huolimatta ryhmätoiminta on pyritty säilyttämään mahdollisimman laajana ja säännöllisenä. Hyvinvointikotikäynneistä on jouduttu luopumaan resurssien pienentymisen vuoksi. Toimintaa on toteutettu esteettömissä ja turvallisissa tiloissa. Raitaan on lisätty turvakaide ulkorampin eteen lisäämään turvallisuutta.	
Täydennetään hyvinvointialueen palveluja kunnan omilla toiminnoilla , jotka tukevat ikääntyneiden hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista, kunnan lakisääteisen vastuun mukaisesti.	2025: Kunnan matalankynnyksen ryhmätoimintojen rinnalla on syksyn aikana toteutunut lisäksi, omaishoitajille suunnattu Ovet-valmennus, kuulolähipalvelu, muistikahvilat, digiohjaus sekä kuulotestaukset. Toiminnot tukevat ikääntyneiden hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista kunnan lakisääteisen vastuun mukaisesti.	
Tehdään yhteistyötä seurakunnan ja muiden toimijoiden kanssa tilojen ja toimintojen	2025: Senioriohjaaja tekee säännöllistä yhteistyötä seurakunnan diakoniatyöntekijän sekä tarvittaessa seurakunnan muiden työntekijöiden kanssa. Kunnassa on pidetty kiinni yhteisistä perinteisistä tapahtumista, kuten	

järjestämisessä, esimerkiksi yhteisten tapahtumien, kerhojen tai kohtaamispaikkojen muodossa.	itsenäisyyspäiväjuhlasta, veteraanijuhlalta ja ystävänpäiväkonsertista, jotka on järjestetty yhteistyössä seurakunnan kanssa. Vanhustenviikon ja Vammaisten viikon tapahtumista osa on toteutettu seurakunnan kanssa yhteistuumin sekä tänä syksynä joulunavaus tapahtuma. Yhteistyön on koettu vahvistavan toimijoiden voimavaroja ja mahdollistavan laajemmalle osallistujamäärälle suunnatut, suuremmat tapahtumat.	
Tarjotaan ikääntyville matalan kynnyksen neuvontaa ja ohjausta yksilöllisesti senioripalveluissa.	2025: Ikääntyville tarjotaan matalan kynnyksen neuvontaa ja ohjausta säännöllisesti. Yhteydenotto onnistuu puhelimitse, sähköpostitse tai paikan päällä, ja tarvittaessa sovitaan erillisiä tapaamisaikoja. Senioriohjaaja avustaa mm. asiakkaita yhteydenotoissa viranomaistahoihin sekä tekee alkukartoituksia, jotka tukevat oikea-aikaisen palvelun piiriin pääsyä.	
Tuetaan ikääntyvien omaehtoista arjessa selviytymistä ja yhteisöllisyyttä järjestämällä info- ja verkostoitumistilaisuuksia, tukemalla paikallisyhdistyksiä ja kolmannen sektorin toimijoita yhteisöllisen toiminnan järjestämisessä sekä mahdollistamalla julkisten ja yksityisten toimijoiden matalan kynnyksen ryhmien toteutuminen kunnan toiminnan rinnalla.	2025: Senioriohjaus ja vammais- ja vanhusneuvosto ovat toteuttaneet kaksi kertaa vuodessa Hyte-tilaisuudet kuntalaisille. Syyskauden tilaisuuksien teemoina olivat 65 vuotta täyttäneen varhainen tuki, jonka esitteli Valmistelu- ja tiedonhallinta-asiantuntija, sekä Harjun terveyden ajankohtaiset asiat, joista vastasi Harjun terveyden toimitusjohtaja. Aiheita valitaan kuntalaisten toiveiden ja ajankohtaisuuden perusteella. Yhteistyötä paikallisyhdistysten ja kolmannen sektorin kanssa on pyritty vahvistamaan järjestämällä yhteisiä tempauksia ja tukemalla heidän toimintaansa. Raita Seniorituvan käyttöaste osoittaa tilojen tarpeen ja niiden merkityksen yhteisölliselle toiminnalle. Tilaan keskittynyt toiminta on luonut osallistujille lämmimhenkisen ilmapiirin ja yhteenkuuluvuuden kokemusta.	
Ehkäistään digisyrjäytymistä järjestämällä säännöllisiä digiohjausryhmiä ikääntyville ja jakamalla tietoa digipalveluista selkokielellä eri viestintäkanavien kautta.	2025: Digisyrjäytymisen ehkäisemiseksi on järjestetty säännöllisiä ryhmämuotoisia digiohjauskertoja sekä tarjottu yksilöllistä digitukea tarpeen mukaan. Ohjauksessa varmistetaan, ettei kukaan jää palveluiden ulkopuolelle digitaitojen puutteen vuoksi. Ryhmissä käsiteltävät teemat valikoituvat osallistujien toiveiden ja eri digipalveluihin liittyvien kokonaisuuksien perusteella. Tietoa digipalveluista ja niiden käytöstä jaetaan selkokielellä eri viestintäkanavien kautta mm. sähköisen seniorineuvolan avautumisesta.	
Ehkäistään ikääntyvien kaatumisia ja putoamisia järjestämällä kaatumisriskien kartoituksia ja liikuntaneuvontaa, toteuttamalla tasapainoa ja lihaskuntoa vahvistavia ryhmiä sekä tekemällä yhteistyötä hoivapalvelujen, liikuntapalvelujen ja fysioterapian kanssa.	2025: Ikääntyvien kaatumisia ja putoamisia on ehkäisty monipuolisilla toimilla. Vanhustenviikon tapahtumassa on jaettu liukuesteitä sekä annettu kaatumisriskiin liittyvää valistusta. Liikunnanohjaajan vetämät tuolijumppa- ja vesijumpparyhmät ovat tukeneet tasapainon ja lihasvoiman ylläpitoa. Apuvälineistä on käyty ohjauskeskusteluja, ja asiakkaita on tuettu apuvälineiden hankinnassa. Tarvittaessa ikääntyviä on ohjattu fysioterapiaan ja muihin palveluihin yhteistyössä hoivapalvelujen ja liikuntapalvelujen kanssa.	

3.6 Turvallisuuden edistäminen

Tavoite: Edistetään liikenneturvallisuutta varmistamalla kulkuväylien turvallisuus, kunto ja näkyvyys yhteistyössä kunnan, ELY-keskuksen ja kiinteistönomistajien kanssa.

Liikenneturvallisuus paranee, kun väylien kunnosta ja huollosta huolehditaan suunnitelmallisesti, ELY-keskuksen kanssa tehdään aktiivista edunvalvontaa, ja kiinteistönomistajat ovat tietoisia vastuistaan.

Vastuutaho ja toteuttajat: tekninen lautakunta - tekninen toimi

Mittarit: Toteutettujen huoltotoimenpiteiden määrä/väylätyyppi, kunnan edustajien osallistumiskerrat ELY:n tilaisuuksiin, kunnan esittämien parannusehdotusten määrä ja toteutumisaste, tiedotteiden määrä kiinteistöjen omistajille, asukaspalautteiden määrä ja tyytyväisyys liikenneturvallisuuteen liittyen (mm. väylien kunto, näkemäesteet), liikenneturvallisuuden kuntakohtainen kehitys.

Toimenpide		Tilanne
Huolehditaan auto-, pyöräily- ja kävelyteiden kunnosta ja huollosta kunnan määrärahojen puitteissa laatimalla huoltosuunnitelma, jossa priorisoidaan turvallisuutta parantavat toimenpiteet.	2025: Katujen talvikunnossapito kilpailutettu vuosille 2025–2027 (2028–2029). Jatkossa aurauksessa priorisoidaan kevyenliikenteenväylät ensisijaisina aurauksen kohteina. Järvelän junaseisakkeen yhteyteen rakennettu uusi pyöräpysäkki-alue, jonka avulla alueen pysäköintiturvallisuutta on parannettu.	
Edistetään ELY-keskuksen hallinnoimien väylien peruskunnostuksia ja turvallisuusratkaisuja kunnan aktiivisella edunvalvonnalla, tuomalla esiin paikalliset tarpeet ja riskikohteet.	2025: ELY-keskukselle ilmoitettu kuntaan tulleet väylien turvallisuushavainnot havainnot mm. palauteväylän kautta sekä kunnan liikenneturvallisuustyöryhmässä. Järveläntien kunnossapidossa tehty yhteistyötä kesällä 2025. Edunvalvonnan osalta, Järveläntielle ELY sai asfaltointiin ja turvallisuuden parantamiseen määrärahan vuodelle 2026.	
Viestitään kiinteistönomistajille selkeästi heidän vastustaan huolehtia katualueille ulottuvan kasvillisuuden hoidosta.	2025: Viestintää suunniteltu, mutta ei toteutettu. Nettisivujen ohjeistuksia päivitetty.	

Tavoite: Vähennetään koulukiusaamista ja vahvistetaan lasten ja nuorten turvallisuuden tunnetta kouluyhteisössä.

Koulussa toimitaan aktiivisesti kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi. Oppilaat kokevat olonsa turvallisiksi ja tulevat kuulluiksi. Kouluyhteisössä vallitsee avoin, kunnioittava ja yhteisöllinen ilmapiiri, jossa kiusaamiseen puututaan nopeasti ja johdonmukaisesti.

Vastuutaho ja toteuttajat: Sivistys- ja hyvinvointilautakunta – kasvatus- ja opetusjohtaja, perusopetus, opiskeluhoito, nuorisopalvelut.

Mittarit: kaveritaitoharjoitusten määrä lukukaudessa, pelisääntöjen ja toimintamallien näkyvyys koulun arjessa, KiVa-tuntien määrä lukukaudessa, KiVa-kyselyn tulokset (kiusaamisen väheneminen), Mitä kuuluu? -kyselyn tulokset,

kiusattuna vähintään kerran viikossa (% 4.-5. luokan ja 8.-9. luokan oppilaista), oppilaskunnan ja kehittämistoimien kokousten ja tehtyjen toimenpiteiden/aloitteiden määrä, Juttutupien ja niihin osallistuneiden oppilaiden määrä lukukaudessa, nuorisotyön kohtaamisten määrä koulupäivän aikana, Ankkuripoliisin vierailujen ja verkkotuntien määrä vuodessa.

Toimenpide	Toteuma	Tilanne
Vahvistetaan kaveritaitoja järjestämällä säännöllisiä harjoituksia luokissa, pienryhmissä ja välitunneilla erilaisten harjoitusten ja tehtävien avulla.	2025: Koulunuorisotyö on ollut keskeisessä roolissa lasten ja nuorten kaveritaitojen vahvistamisessa järjestämällä säännöllisesti ryhmäytyksiä, kiusaamiseen liittyviä oppitunteja, pienryhmätoimintaa sekä yhteisöllisiä virkistyshetkiä, kuten ulkoilullisia makkaranpaistotuokioita. Kaveritaitojen tukemista on edistetty myös vahvistamalla opettajien ja kuraattorin yhteisopettajuutta sekä jatkamalla yhteistyötä koulunuorisotyön kanssa luokkiin vietävässä yhteisöllisessä työssä. Lisäksi on alettu selvittää koulunkäynninohjaajien mahdollisuuksia osallistua näiden yhteisöllisten hetkien suunnitteluun ja toteuttamiseen opettaja–kuraattori–koulunuorisotyöntekijätyöparin rinnalla. Koulunkäynninohjaajien osallisuutta ja ammattitaidon näkyvyyttä tulisi vahvistaa kouluyhteisössä tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua aiempaa laajemmin suunnitteluun, toteutukseen ja oppilashuoltotyöhön. Samalla vahvistetaan tarpeen mukaan heidän menetelmäosaamisensa kehittämistä niin, että se on helposti hyödynnettävissä opettajan työn tukena eri luokissa, mikä vahvistaa opettaja–ohjaaja–työparitoimintaa.	
Vahvistetaan yhtenäistä koulukulttuuria ottamalla yhteiset pelisäännöt, toimintamallit ja puuttumisen mallit osaksi arjen rakenteita sekä varmistetaan, että ne näkyvät koulun tiloissa ja viestinnässä oppilaille ja huoltajille.	2025: Yhtenäistä koulukulttuuria tulee edelleen vahvistaa osallistamalla koulun henkilökuntaa ja varmistamalla, että kaikissa opetusryhmissä noudatetaan yhteisiä sääntöjä.	
Toteutetaan KiVa-koulu -toimintamallia pitämällä KiVa-tunteja suunnitelman mukaisesti, nimeämällä KiVa-opettajat ja varmistamalla, että toimintamalli näkyy arjessa ja koulun viestinnässä.	2025: KiVa-koulu toimintamallia on toteutettu koulussa KiVa-koulu toimintasuunnitelman mukaisesti, nimetty KiVa-opettajat ja varmistettu, että toimintamalli näkyy arjessa ja koulun viestinnässä. Sekä ylä- että alakoulun puolella on kaksi KiVa-opettajaa. Koulukiusaaminen ei ole kuitenkaan vähentynyt kaikissa ikäryhmissä toivotulla tavalla tehdyistä toimenpiteistä huolimatta.	
Vahvistetaan oppilaiden osallisuutta tarjoamalla mahdollisuuksia vaikuttaa koulun toimintaan oppilaskunnan ja yhteisten kehittämistoimien kautta.	2025: Oppilaiden osallisuutta on vahvistettu tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia vaikuttaa koulun toimintaan oppilaskunnan kautta esimerkiksi yläkoulun sisävälituntien suunnittelussa.	
Järjestetään Juttutupa-toimintaa viikoittain , jolloin oppilaat voivat keskustella turvallisesti	Juttutupa-toimintaa on toteutettu koululla viikoittain 5.–9. luokkalaisille siten, että koulunuorisotyöntekijä on organisoinut ja ohjannut toimintaa. Oppilaat voivat tulla opettajan luvalla Juttutupaan koulupäivän aikana keskustelemaan arjen haasteista ja hyvinvoinnista.	

aikuisten kanssa arjen haasteista ja hyvinvoinnista.		
Vahvistetaan koulunuorisotyön läsnäoloa oppilaiden arjessa järjestämällä säännöllisiä kohtaamisia nuorisotyöntekijän kanssa koulupäivän aikana, kuten välituntitoimintaa, pop up -pisteitä, teemapäiviä jne.	Koulunuorisotyön läsnäoloa oppilaiden arjessa on vahvistettu järjestämällä säännöllisiä kohtaamisia koulupäivän aikana. Nuorisotyöntekijä on mukana oppilaiden arjessa käytävillä, oppitunneilla, välitunneilla, yksilötapaamisissa sekä Juttutuvan toiminnassa. Koulunuorisotyö on tehnyt tiivistä yhteistyötä tukioppilaiden kanssa erilaisten tapahtumien, tempausten ja teemapäivien suunnittelussa ja toteutuksessa, mikä on lisännyt oppilaiden osallisuutta ja vahvistanut koulun yhteisöllisyyttä. Koulunuorisotyöntekijä koordinoi ja toteuttaa viikoittaista Juttutupa-toimintaa, joka tarjoaa yläkouluikäisille nuorille matalan kynnyksen keskustelutukea ja mahdollisuuden purkaa koulupäivän kuulumisia turvallisessa ympäristössä.	
Toteutetaan Ankkuripoliisin vierailuja ja verkkotunteja , joissa käsitellään turvallisuutta, kiusaamista ja netinkäyttöä yhteistyössä poliisin kanssa.	Ankkuripoliisin vierailu toteutui syyslukukaudella 2025 koko koululle suunnattuna Ankkuripoliisin ennaltaehkäisevän työn päivänä. Ankkuripoliisit pitivät luokka-asteittain oppilashuoltoryhmän kanssa suunnitellut ilmiöpohjaiset teemakokonaisuudet 1-3lk, 4-6lk sekä 7-9lk luokka-asteille, ruokailivat oppilaiden kanssa ja olivat oppilaille vapaasti tavattavissa koulupäivän aikana. Ankkuripoliisin kanssa tehdään tapauskohtaista yhteistyötä kiusaamis- ja soveltelu asioissa yhteistyössä oppilashuoltopalveluiden, opetushenkilöstön ja huoltajien kanssa.	

3.7 Liikunta, kulttuuri ja yhdistysyhteistyö

Tavoite: Vahvistetaan kuntalaisten hyvinvointia lisäämällä perus- ja terveysliikunnan mahdollisuuksia ja liikuntaneuvonnan saavutettavuutta sekä kehittämällä palveluita tarvelähtöisesti.		
Kuntalaiset liikkuvat aktiivisesti, liikuntapalvelut ovat saavutettavia kaikille, liikuntapaikkojen käyttöä seurataan systemaattisesti ja soveltavan liikunnan palvelut tukevat erityisryhmiä.		
Vastuutaho ja toteuttajat: Sivistys- ja hyvinvointilautakunta – hyvinvointikoordinaattori, liikuntahankekoordinaattori, uimahallin henkilökunta		
Mittarit: toimenpiteiden toteuma, TEA-viisari, liikuntaneuvonnan toteutettujen yksilö- ja ryhmätapaamisten määrä, koko perheen liikuntakerhojen määrä ja osallistujamäärät, liikuntatapahtumien, kurssien ja kampanjoiden määrä vuodessa, liikuntaneuvonnan saavutettavuus eri toimintaympäristöissä (esim. koulu, tapahtuma, digipalvelu), uimahallin teemapäivien ja tapahtumien määrä vuodessa, uimahallin kävijämäärät ja asiakaspalaute, liikuntapaikkojen käyntitietojen raportointitiheys ja vastaanottajatahot (johtoryhmä, HYTE-työryhmä, luottamushenkilöt), soveltavan liikunnan suunnitelman valmistuminen ja käyttöönotto, soveltavan liikunnan ryhmien määrä ja osallistujamäärät.		
Toimenpide	Toteuma	Tilanne

Tarjotaan monipuolisia matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia eri ikäryhmille järjestämällä yksilö- ja ryhmämuotoista liikuntaneuvontaa, koko perheen yhteisiä liikuntakerhoja sekä osallistavia tapahtumia, kursseja, ryhmiä, kampanjoita ja haasteita liikuntapalveluissa.	2025: vuoden 2025 aikana liikuntaneuvontaan osallistui yhteensä 32 asiakasta. Matalan kynnyksen liikuntaryhmiä järjestettiin eri ikäryhmille mm. Vesijumput ja Tuolijumput senioreille. Työikäisille matalankynnyksen liikuntaryhmiä. Ke-väällä ja syksyllä koko perheen liikuntakerhoja. Kuntalaisille tarjottiin kilometrikisa ja postilaatikkopyöräily omatoimisena aktiviteettinä kesäkaudelle. Erilaisia lajikokeiluja tehtiin mm. Nuorille suppailua. Kesä huipentui ensimmäiseen polkujuoksutapahtumaan Huovilan puistoon, johon tapahtuma veti osallistujia 37.	
Lisätään liikuntaneuvonnan saavutettavuutta jalkauttamalla palvelua esimerkiksi kouluille ja erilaisiin tapahtumiin sekä tarjoamalla neuvontaa myös digitaalisesti, jotta eri elämäntilanteissa olevat ihmiset voivat osallistua matalalla kynnyksellä.		
Pidetään uimahalli hyvässä käyttökunnossa ja lisätään sen vetovoimaa järjestämällä säännöllisesti teemapäiviä, tapahtumia ja kampanjoita, jotka houkuttelevat eri ikäryhmiä ja perheitä osallistumaan.	2025: Uimahallin vetovoimaa on pyritty lisäämään järjestämällä erilaisia teemapäiviä, kuten lämminvesipäivä lapsen oikeuksien viikolla sekä perinteinen kynttiläuinti. Teemapäiviä ja erilaisia kampanjoita tullaan jatkamaan vuoden 2026 aikana kävijämäärien lisäämiseksi. Vuoden 2026 aikana uimahallin tilanetta tullaan tarkastelemaan kokonaisvaltaisesti.	
Kehitetään kunnan ylläpitämien liikuntapaikkojen kävijäseurantaa hyödyntämällä manuaalisia laskureita ja varausjärjestelmiä. Tietoa käytetään palveluiden suunnitteluun ja raportointiin.		
Seurataan ja raportoidaan liikuntapaikkojen käyntitiedoista johtoryhmälle, HYTE-työryhmälle ja luottamushenkilöille säännöllisesti.		
Laaditaan soveltavan liikunnan suunnitelma ja otetaan se käyttöön.		

Tavoite: Tarjotaan kulttuuri- ja kirjastopalveluita, jotka tukevat kaiken ikäisten kuntalaisten henkistä vireyttä, sosiaalista osallisuutta ja elinikäistä oppimista.

Kuntalaiset osallistuvat aktiivisesti kulttuuri- ja kirjastopalveluihin, löytävät mielekästä vapaa-ajantoimintaa ja kokevat palvelut helposti saavutettaviksi ja innostaviksi.

Vastuutaho ja toteuttajat: Sivistys- ja hyvinvointilautakunta – hyvinvointikoordinaattori, kulttuuri- ja kirjastopalvelut, varhaiskasvatus, perusopetus.

Mittarit: Kulttuurivierailujen ja työpajojen määrä / vuosi, osallistuneiden lasten määrä / tapahtuma, yhteistyöprojektien määrä kulttuuritoimijoiden kanssa, kirjastolla järjestettyjen tapahtumien ja toimintojen määrä / vuosi, digipalveluiden käyttöaste (esim. e-kirjojen lainaus), asiakastytytyväisyyskyselyt (esim. vuosittainen asiakaskysely), osallistujamäärät eri ikäryhmissä, kulttuurisuunnitelman valmistuminen ja hyväksyminen, suunnitelmassa määriteltyjen toimenpiteiden toteutumisaste, kulttuurikysely kuntalaisille, uusien tapahtumien, näyttelyiden ja esitysten määrä / vuosi, kulttuuritapahtumien kävijämäärät / vuosi, kulttuuritoiminnan näkyvyys arjen tiloissa (esim. koulu, kirjasto, palvelukeskus), vapaaehtoistoimintaan osallistuvien määrä, matalan kynnyksen tapahtumien määrä / vuosi, kuntalaisten osallistuminen palveluiden kehittämiseen (esim. työpajat, kyselyt), kuntalaisten osallisuuden kokemuksen arviointi (esim. kysely).

Toimenpide	Toteuma	Tilanne
Tutustutetaan lapset kulttuuriin varhaiskasvatuksesta alkaen järjestämällä vierailuja, työpajoja ja taidekasvatusta yhteistyössä kulttuuritoimijoiden kanssa.	2025: Varhaiskasvatuksessa ja perheohjauksessa on tutustutettu lapsia kulttuuriin järjestämällä kulttuurivierailuja ja esityksiä yhteistyössä Lasten kulttuurikeskus Efektin kanssa. Syksyllä 2025 varhaiskasvatuksessa vieraili Taikuri Puijon Torvi, ja perheohjauksen toiminnassa lapsille järjestettiin Taikuri Karin esitys. Lisäksi varhaiskasvatus osallistui marraskuussa 2025 Lasten oikeuksien viikon yhteydessä Oulun kansainvälisille lasten- ja nuortenelokuvien festivaaleille, mikä tarjosi lapsille mahdollisuuden tutustua laadukkaaseen lastenelokuvataiteeseen sekä vahvisti kulttuurikasvatusta osana arkea.	
Kehitetään kirjaston toimintaa lisäämällä yhteisöllisiä tapahtumia, lukupiirejä ja digipalveluita, jotka tukevat eri-ikäisten kuntalaisten osallisuutta ja oppimista.	2025: Kirjastolla järjestettiin syksyn 2025 aikana säännöllisesti satutunteja, joiden osallistujamäärät olivat valitettavan alhaisia. Joulun alla kirjastolla järjestettiin jouluihin satutunti, jossa vieraili myös Joulupukki lapsia tervehtimässä. Kirjastolla on järjestetty säännöllisesti avointa digiohjausta- ja neuvontaa kuntalaisille.	
Laaditaan koko kunnan kattava kulttuurisuunnitelma, joka huomioi eri ikäryhmien tarpeet ja mahdollistaa kulttuuripalveluiden pitkäjänteisen kehittämisen.		
Laajennetaan kulttuuritarjontaa kehittämällä olemassa olevia ja tarpeen mukaan uusia tapahtumia, näyttelyitä ja esityksiä sekä tuomalla kulttuuria		

myös arjen kohtaamispaikkoihin.		
Lisätään kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia kulttuuri- ja kirjastopalveluihin tarjoamalla matalan kynnyksen toimintaa, vapaaehtoistehtäviä ja mahdollisuuksia vaikuttaa palveluiden sisältöön.	2025: Vapaaehtoiset lukumummot ja –vaarit vierailivat päiväkodissa loka-kuussa lukemassa lapsille kirjoja.	

Tavoite: Kehitetään yhdistisyhteistyötä tarjoamalla yhdistyksille aktiivisia osallistumismahdollisuuksia, kannustimia ja tilaresursseja tapahtumien ja toiminnan toteuttamiseen yhteistyössä kunnan kanssa.

Yhdistykset toimivat aktiivisesti kunnan kumppaneina, saavat tukea ja tiloja yhteistyösuoritteiden vastineeksi, ja kokevat yhteistyön kunnan kanssa kannustavaksi ja hyödylliseksi.

Vastuutaho ja toteuttajat: Sivistys- ja hyvinvointilautakunta – hyvinvointikoordinaattori, tekninen toimi

Mittarit: Yhteistyöhön osallistuvien yhdistysten määrä vuodessa, myönnettyjen ehdollisten yhdistysavustusten määrä ja kohdentuminen, maksuttomien tilojen käyttöaste yhdistystoiminnassa, toteutettujen yhteistyösuoritteiden määrä (esim. tapahtumat, tilaisuudet), yhdistysten kokema tyytyväisyys yhteistyöhön (esim. kyselyt, palautteet).

Toimenpide	Toteuma	Tilanne
Tarjotaan yhdistyksille mahdollisuus osallistua kunnan tapahtumien ja toiminnan toteuttamiseen.		
Otetaan käyttöön ehdolliset yhdistysavustukset yhteistyösuoritteiden perusteella.	2025: Yhdistyksille on tarjottu vastikkeellisia yhteistyömahdollisuuksia. Yhteistyö on painottunut kunnan liikunta-alueisiin.	
Lisätään maksuttomien koontumistilojen tarjontaa aktiivisille yhdistyksille.	2025: Yhdistyksille on tarjottu tiloja mm. Opintien koululta ja Raidasta.	
Järjestetään säännöllisiä yhdistysiltoja ja vuoropuhelua kunnan ja yhdistysten välillä.	2025: Vuoden 2025 aikana järjestettiin neljä yhdistysiltaa eri teemoilla. Iltoihin osallistuvien yhdistysten määrä on kasvanut vuosittain ja tarve yhteiselle keskustelulle ja tiedottamiselle on tunnistettu. Lisäksi yhdistyksiä on tiedotettu sähköpostitse ajankohtaisista aiheista ja tarjottu tukea mm. toiminnan kehittämiseen olemassa olevien resurssien puitteissa.	
Viestitään aktiivisesti yhdistyksille osallistumismahdollisuuksista ja kannustimista.		

3.8 Elinympäristö

Tavoite: Kehitetään turvallista, esteetöntä ja viihtyisä elinympäristöä ja osallistetaan kehittämiseen kuntalaisia, yrityksiä ja kolmannen sektorin toimijoita. Elinympäristön viihtyisyys ja turvallisuus nähdään yhteisenä vastuuna, jota kunta tukee viestinnällä, rakenteellisilla ratkaisulla ja osallistavilla toimintamalleilla.

Kärkölässä on viihtyisä, turvallinen ja esteetön elinympäristö, joka tukee asukkaiden hyvinvointia ja aktiivista arkea. Kuntalaiset, yhdistykset ja yritykset osallistuvat aktiivisesti ympäristön kehittämiseen ja ylläpitoon. Kunta toimii mahdollistajana ja koordinoijana, joka tukee kestävä kehitystä, vähähiilisyttä ja aktiivista liikkumista. Kunnan strategisten ohjelmien ja suunnitelmien mukaiset toimenpiteet etenevät suunnitellusti ja tukevat kestävä, turvallista ja viihtyisää elinympäristöä.

Vastuutaho ja toteuttajat: tekninen- ja ympäristötoimi, tekninen johtaja, yhdyskuntatekniikan päällikkö, ympäristösihteeri

Mittarit: Tehtyjen toimenpiteiden ja kampanjoiden toteuma ja määrä/vuosi, kampanjaan osallistuneiden määrä, kuntalaispalaute, julkaisujen ja tiedotteiden määrä ja tavoitavuus viestintäkanavissa, lapsilta ja nuorilta saatujen ideoiden määrä ja toteutuneet ehdotukset, ilmastosuunnitelman toimenpiteiden toteutumisaste (esim. ympäristökasvatus, työpajat), ympäristöstrategian päivityksen valmistuminen ja hyväksyminen.

Toimenpide	Toteuma	Tilanne
Järjestetään vuosittain kampanjoita, joissa mm. viestitään ympäristön viihtyisyydestä ja siisteydestä ja jaetaan tietoa aiheeseen liittyen (esim. ympäristöviikot, Roinaralli)		
Viestitään aktiivisesti kunnan kanavissa arjen viihtyisyyttä lisäävistä teoista ja kannustetaan asukkaita ja yhteisöjä osallistumaan ympäristöhoitoon.	2025: Somekanavien viestintää on lisätty teknisen "arkisista aiheista", ja kannustettu myös kuntalaisia toimimaan aktiivisesti yleisen siisteyden ja viihtyvyyden eteen (mm. Siivoustalkoot, jätelavat)	
Kannustetaan kiinteistönomistajia huolehtimaan piha-alueidensa siisteydestä ja turvallisuudesta osana koko kunnan viihtyisyyttä.	2025: Somekanavilla viestitty kiinteistönomistajien vastuista mm. Siisteyden ja vesihuollon turvallisuuden ja toimintavarmuuden osalta.	
Osallistetaan lapsia ja nuoria vuosittain leikkiympäristöjen ja vapaa-ajan alueiden suunnitteluun ja toteutuksen arviointiin (LYK-tavoite)	2025: Lapsia ja nuoria on osallistettu leikkialueiden laitevalinnoissa. Vuokkoharjun koulun jatkosuunnitelmatoiveet pihasuunnittelua varten päiväkotikäisten lasten piirustukset.	
Toteutetaan Keskuspuiston saneeraus tehdyn suunnitelman mukaisesti: uusitaan kulkuväylät, valaistus ja istutukset sekä lisätään penkkejä.	2025: Keskuspuiston saneeraukset aloitettu. Viimeistelyt tehdään vuonna 2026.	
Toteutetaan Huovilan puiston hoitosuunnitelma vaiheittain: aloitetaan kasvillisuuden hoidosta ja opasteiden uusimisesta.	2025: Huovilan puiston hoidon korjausvelkaa "on otettu kiinni," ja hoitosuunnitelmaa on toteutettu.	

Ylläpidetään leikki- ja ulkokuntoilualueita: tarkastetaan, huolletaan ja uusitaan rikkoutuneet välineet suunnitelman mukaisesti.	2025: Lavanmäen leikkialueella uudistettu keinu sekä liukumäki. Yhtenäiskoulun piha-alueella uudistettu leikkivälineitä.	
Edistetään jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita jalankulun- ja pyöräilyn edistämishankkeen mukaisesti: pyöräpysäköintien rakentaminen (Järvelä ja Lappila) ja reittien ylläpitäminen.	2025: Järvelän ja Lappilan asema-alueille rakennettu uudet pyöräkatokset.	
Edistetään Järvelän aseman alikulkuhankkeen valmistumista käynnissä olevan MAL-kauden aikana.	2025: Järvelän seisakkeen alikäytävän rakentamissuunnittelun aloittamisesta päätetty. Suunnittelu toteutetaan 2026. Alueen asemakaavamuutos käynnissä.	
Päivitetään liikennemerkkejä tarpeen mukaan: uusitaan vanhentuneet ja vaurioituneet merkit tehdyn kuntokartoituksen mukaisesti.	2025: Liikennemerkkejä päivitetty tarpeen mukaan.	
Tehdään esteettömyyskartoituksia ja tarvittavia toimenpiteitä julkisissa tiloissa (esim. kirjastot, koulut, liikuntapaikat) suunnitelman mukaisesti.	2025: Esteettömyyskartoituksia aloitettu, mm. Raidan ”kulman” esteettömyyttä/turvallisuutta parannettu.	
Seurataan toimipisteiden turvallisuutta vuosittaisilla tarkastuksilla ja toteutetaan tarvittavat korjaukset (esim. valaistus, liukkaudenesto, sisäilma).	2025: satunnaisia korjauksia tehty, mm. Päiväkodin ja opintien sisäilma ja päiväkodin osaston ”portti”.	
Toteutetaan MAL-sopimuksen mukaisia toimenpiteitä yhteistyössä Lahden seudun kuntien kanssa: edistetään kestävästä yhdyskuntarakennetta, kohtuuhintaista asumista ja kestävästä liikkumisesta.	2025: Mt 295 jk/pp-väylän esiselvitys tehty sekä karttakysely järjestetty kuntalaisille.	
Kartoitetaan vesihuoltoverkosto ja laaditaan tavoitteellinen saneeraussuunnitelma.	2025: Vesilaitoksen verkostotietojen päivitys tehty. Päivityksen perustella tarkoitus luoda omaisuudenhallintasuunnitelma 2026.	
Edistetään osayleiskaavan toteutumista ja sen tavoitteita huomioimalla elinympäristön hyvinvointi, turvallisuus ja ekologinen kestävyys suunnittelussa ja päätöksenteossa.	2025: Osayleiskaavan päivitystyö käynnistynyt. Päivitystä varten laadittu selvityksiä, jotka tukevat kaavatyötä.	
Lisätään energiatehokkuutta kunnan infrassa ja kiinteistöissä esimerkiksi LED-valaistuksella ja lämmön-säätöratkaisuilla osana ilmastosuunnitelman toteutusta.	2025: Katuvalojen ohjausjärjestelmä päivitetty. Uuden ohjausjärjestelmän avulla katuvaloja voidaan ohjata entistä tehokkaammin mm. kesäsammutuksin.	
Toteutetaan ympäristöstrategian mukaisia toimia, kuten luonnon monimuotoisuutta tukevien niittyalueiden perustaminen ja hyönteishotellien lisääminen puistoihin.	2025: Vieraslajien torjuntaa tehty osallistamalla kuntalaisia Crowsorsa –sovelluksen välityksellä. Huovilan puiston alueelle valmisteltu niittyalueen toteuttamista. Ympäristöstrategian toimenpiteiden seuranta tehdään kattavammin sen päivittämisen yhteydessä.	
Toteutetaan ilmastosuunnitelman toimenpiteitä tehdyn suunnitelman mukaisesti, esim. ympäristökasvatohjelman laatiminen ja ilmastotyöpajojen toteuttaminen vuosittain 6. luokkalaisille, vieraslajien torjunta.	2025: Vieraslajien torjuntaa tehty osallistamalla kuntalaisia Crowsorsa –sovelluksen välityksellä. Ympäristökasvatohjelman valmistelu aloitettu, ilmastotyöpaja ja koulutusta luottamushenkilöille pidetty, eri toimialat viestineet omista toimenpiteistään nettisivuilla, on	

	arvioitu kunnan ilmastomuutoksen sopeutumistyötä ja päätettiin edistää vesienhoitoa eri toimijoiden kanssa.	
Päivitetään kunnan ympäristöstrategia vastaamaan ajankohtaisia kestävän kehityksen tavoitteita, ilmasto-tavoitteita ja luonnon monimuotoisuuden turvaamista.		

4 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset vuodelle 2026

Vuoden 2025 hyvinvointiraportti osoittaa, että Kärkölässä hyvinvoinnin edistäminen etenee monilla osa-alueilla suunnitellusti: TEA-viisarin tulokset ovat valtakunnallista keskiarvoa vahvempia, HYTE-kerroin on maakunnan kolmanneksi korkein ja hyvinvointi-indikaattorin kehitys on nousujohteinen. Tämä kertoo laaja-alaisesta ja vaikuttavasta työstä, jota tukee tiivis yhteistyö niin kunnan sisällä kuin eri sidosryhmien välilläkin. Samanaikaisesti raportti tuo kuitenkin esiin haasteita, jotka edellyttävät aktiivisia ja johdonmukaisia toimia.

Kärkölän kunnan taloudelliset haasteet heijastuvat suoraan kuntalaisille tuotettaviin palveluihin. Väestön määrän laskiessa, lasten määrän vähentyessä ja ikääntyneiden osuuden kasvaessa palvelutarpeet lisääntyvät samaan aikaan, kun kunnan taloudellinen liikkumavara kaventuu. Korkea huoltosuhde ja kasvava lainakanta rajoittavat ennaltaehkäiseviin HYTE-toimiin kohdistettavia resursseja, vaikka niiden merkitys korostuu ja nähdään tärkeänä. Samanaikaisesti kuntalaisten oma taloudellinen tilanne haastaa hyvinvointia. Pienituloisuusaste on noussut 14,4 prosenttiin, yksin-asuvien osuus on korkeahko (44 %) ja toimeentulotuen tarve on merkittävä, mikä lisää riskiä yksinäisyydelle, terveysongelmille ja syrjäytymiselle. Näin kunnan ja kuntalaisten taloudelliset paineet liittyvät toisiinsa ja korostavat tarvetta kohdentaa niukat resurssit vaikuttaviin, hyvinvointia ja terveyttä edistäviin toimiin.

Kunnan HYTE-johtaminen on entistä suunnitelmallisempaa ja selkeytynyt organisaatiomuutoksen myötä, kun hyvinvointipalvelut muodostavat oman palvelualueensa. Jatkossa on tärkeää vahvistaa hyvinvointipalvelujen toimintaa kokonaisuutena. Lisäksi HYTE-johtamisessa tulee vahvistaa poikkihallinnollista yhteistyötä sekä varmistaa, että ennakkovaikutusten arvioinnit, mukaan lukien lapsivaikutusten arviointi, otetaan systemaattisesti käyttöön kaikilla palvelualueilla päätösten valmistelussa. Huomiota tulee kiinnittää myös erilaisten suunnitelmien ja ohjelmien laadintaan ja päivittämiseen.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia on edistetty pitkäjänteisesti, mikä näkyy palveluissa ja toimenpiteissä. Perheohjaus on vakiintunut osaksi ennaltaehkäisevää palveluvalikkoa ja kehittyy edelleen tarvelähtöisesti. Varhaisen tuen merkitys nähdään Kärkölässä keskeisenä keinona

ehkäistä raskaampien palvelujen tarvetta ja vahvistaa perheiden omia voimavaroja. Kunta on mukana UNICEF:n Lapsiystävällinen kunta -mallissa, joka on tuonut työhön rakenteita ja vahvistanut lasten ja nuorten osallisuutta sekä palveluiden lapsilähtöistä kehittämistä. Pitkäjänteinen työ terveellisten elintapojen edistämiseksi näkyy nuorten päihteiden käytön laskuna ja raittiuden lisääntymisenä, mutta lasten ja nuorten elintavat eivät ole kaikilta osin kehittyneet toivotusti, mikä edellyttää jatkotoimia.

Koulutustason nostaminen on yksi tulevien vuosien tärkeimmistä tavoitteista, sillä Kärkölän koulutustaso on selvästi maakunnallista ja valtakunnallista keskiarvoa matalampi. Tämä heijastuu niin työllisyyteen, hyvinvointiin kuin elinvoimaan. Syrjäytymiskehityksen juuret näkyvät usein jo peruskoulussa: erilaiset tuen tarpeet, poissaolot ja vaikeudet siirtyä toisen asteen opintoihin muodostavat jatkumon, joka edellyttää varhaista puuttumista. Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa painotetaan varhaista tukea ja yhteistyötä huoltajien kanssa. Oppilaiden kiinnittymistä kouluun vahvistetaan yksilöllisellä ohjauksella, yhteisöllisillä toimintamalleilla ja johdonmukaisella puuttumisella poissaoloihin. Turvallisuuden kokemus ja kiusaamisen ehkäisy ovat tärkeä osa tätä kokonaisuutta. Tavoitteena on, että jokainen lapsi ja nuori saa mahdollisuuden onnistua opinpolullaan ja kiinnittyä yhteiskuntaan.

Elinvoiman näkökulmasta vuoden 2025 keskeisiä onnistumisia olivat tiivistynyt yhteistyö Ladecin sekä paikallisten yritysten ja Kärkölän yrittäjien kanssa, yrityskannan nettokasvu (+14) sekä työllisyyspalveluiden kehittäminen ja palveluihin saatu lisäresurssi. Samanaikaisesti työllisyyspalvelujen kokonaisresurssi on kuitenkin edelleen riittämätön suhteessa tehtävien laajuuteen, ja palveluiden siirtyminen osittain elinvoiman alle edellyttää huolellista koordinaatiota. Vieraskielisten palveluiden vahvistaminen on noussut selkeäksi kehittämiskohteeksi, mutta sen toteuttaminen vaatii resursointia. Kunnan viestintää ja markkinointia tulee myös vahvistaa koko organisaation tasolla, jotta kuntakuva, palveluiden saavutettavuus ja tiedonkulku paranevat.

Ikääntyneiden hyvinvointityössä erilaiset ryhmätoiminnot ja yhteisölliset tapahtumat ovat tuottaneet hyviä tuloksia, mutta henkilöstöresurssin väheneminen on kaventanut ennaltaehkäisevän työn laajuutta. Liikunta-, kulttuuri- ja kirjastopalveluissa matalan kynnyksen toiminta, tapahtumat ja uimahallin kasvavat kävijämäärät ovat positiivisia kehityssuuntia, mutta palveluiden näkyvyyttä ja saavutettavuutta tulee yhä parantaa. Yhdistysten kanssa tehtävä yhteistyö on vahvistunut, mikä on tärkeää kunnan resurssien ollessa rajalliset. Erityisesti teknisen palvelualueen toimiva yhteistyö seurojen kanssa tarjoaa hyvän mallin, jota kannattaa edelleen kehittää.

Elinympäristön kehittämisessä on edistytty suunnitelmallisesti. Huovilan puiston hoitosuunnitelma ja puiston intensiivinen hoitotyö muodostavat kestävä perustan puiston arvon säilyttämiselle myös tuleville sukupolville. Lisäksi Keskuspuiston saneeraus ja uudet pyöräkatokset parantavat ympäristön viihtyisyyttä. Ympäristöstrategian ja ilmastosuunnitelman toimeenpanoa tulee edistää suunnitellusti.

Kokonaisuutena raportti osoittaa, että Kärkölässä on vahva kehittämisen kulttuuri ja sitoutuminen kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen. Vuodelle 2026 keskeisiksi kehittämisteemoiksi nousevat varhaisen tuen ja ennakoinnin vahvistaminen, palvelujen saavutettavuuden ja viestinnän parantaminen, poikkihallinnollisten rakenteiden selkeyttäminen, yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen sekä kunnan elinvoiman ja taloudellisen kestävyuden tukeminen.

6 Vuosiraportin laatijat ja käsittely eri toimielimissä

Raportin valmistelusta on vastannut sivistys- ja hyvinvointilautakunta, joka on delegoinut tehtävän Kärkölän hyvinvointityöryhmälle, jossa on edustus jokaiselta palvelualueelta. Valmisteluun on osallistettu myös eri palvelualueiden henkilöstöä sekä hyvinvointialueen edustajia opiskeluhuollon osalta.

Vuosiraportti esitellään tilinpäätöksen yhteydessä kevään 2026 aikana sivistys- ja hyvinvointilautakunnassa ja hyväksytään kunnanhallituksessa ja kunnanvaltuustossa ja toimitetaan tiedoksi muille lautakunnille.